

**ҮНДСЭН ХУУЛЬ БОЛОН БУСАД ХУУЛИАР
МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИД ОЛГОСОН БҮРЭН ЭРХИЙН
ТАЛААРХ ЛАВЛАГАА**

Г.Билгээ, Э.Энхтүвшин

АГУУЛГА

УДИРТГАЛ

НЭГ. ҮНДСЭН ХУУЛИАР МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИД ОЛГОСОН ҮНДСЭН БҮРЭН ЭРХҮҮД

ХОЁР. ҮНДСЭН ХУУЛИАР МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИД ОЛГОСОН БУСАД БҮРЭН ЭРХ

ГУРАВ. МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ТУХАЙ ХУУЛИАР ЕРӨНХИЙЛӨГЧИД ОЛГОСОН БҮРЭН ЭРХ

ДӨРӨВ. БУСАД ХУУЛИАР ЕРӨНХИЙЛӨГЧИД ОЛГОСОН БҮРЭН ЭРХ

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

УДИРТГАЛ

Судалгааны хамрах хүрээ

1992 оны 01 дүгээр сарын 13-ны өдөр шинэ Үндсэн хууль батлагдсанаас хойш 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэлх хугацаанд батлагдсан хуулиудад Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхийг заасан хуулиудыг шүүж гаргасан.

Энэхүү ажлын үр дүнд Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хууль (1993)-иас гадна давхардсан тоогоор нийт 107 хуульд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид тодорхой эрхүүдийг олгосон байна. Үүнд, одоо хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа 64 хууль, хүчингүй болсон 43 хууль багтаж байна.

Судалгааны бүтэц

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид эрх олгосон хуулийн заалтуудыг дараах байдлаар ангилан орууллаа. Үүнд:

- 5) Монгол Улсын Үндсэн хуулиар олгогдсон **үндсэн бүрэн эрх** (Хүснэгт 1);
- 6) Монгол Улсын Үндсэн хуулиар олгогдсон **бусад бүрэн эрх** (Хүснэгт 2);
- 7) Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулиар олгогдсон бүрэн эрх (Хүснэгт 3);
- 8) Бусад хуулиар олгогдсон бүрэн эрх (Хүснэгт 4).

Үндсэн хууль болон бусад хуулинд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхийг хэрхэн тодорхойлсон байдгыг авч үзвэл, Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхийг “үндсэн”, “тодорхой” хэмээн ялган үзэх бөгөөд Үндсэн хуулийн 33 дугаар зүйлд заасныг нь “үндсэн” бүрэн эрх, үндсэн эрхийн хүрээнд бусад хуулиар олгосон эрхийг “тодорхой” бүрэн эрх гэж ойлгоно.³⁶⁰

Судалгаанаас үзэхэд, Үндсэн хуулийн 33 дугаар зүйлийн 1-д Ерөнхийлөгчийн үндсэн бүрэн эрхийг тогтоосон 12 заалт, эдгээрээс дийлэнх олонх буюу 9 бүрэн эрх нь гүйцэтгэх засаглалын хүрээнд хэрэгжиж байна. Бусад бүрэн эрх нь УИХ болон Шүүх эрх мэдэлтэй харилцахтай холбоотой эрх хэмжээ болж байна.

Харин Үндсэн хуулийн 33 дугаар зүйлийн 4-т заасан тодорхой бүрэн эрхүүдийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай болон бусад хуулиар тогтоосон байна. Үндсэн хуулийн энэхүү заалтад 2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ны өдөр нэмэлт, өөрчлөлт орсон бөгөөд үүнээс үүдэн зарим хуулиар олгогдсон тодорхой эрхүүдийг хасах шаардлага тулгарсан байгаа билээ.

Өмнө нь Үндсэн хуулийн 33.4-т заасан Ерөнхийлөгчийн тодорхой бүрэн эрхийг нийт ... орчим хуульд хуульчилж өгсөн байдаг. (Хүснэгт 4)

Судалгаанаас үзэхэд, Үндсэн хуулиар Ерөнхийлөгчид дараах үндсэн бүрэн эрхийг олгосон байна. Үүнд:

- 1) бэлгэ тэмдгийн шинжтэй чиг үүрэг;
- 2) хууль тогтоомжтой холбогдох бүрэн эрх;
- 3) гадаад харилцаанд хамаарах бүрэн эрх;
- 4) батлан хамгаалахтай холбоотой бүрэн эрх;
- 5) хууль тогтоогчийг тараах бүрэн эрх;
- 6) гүйцэтгэх засаглалтай холбоотой эрх;
- 7) бусад бүрэн эрх хэмээн тодорхойлж болно.

Дээрх бүрэн эрхийг тус бүрд нь авч үзвэл:

1) Бэлгэ тэмдгийн шинжтэй чиг үүрэг: Үндсэн хуулийн 33 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Монгол Улсын Ерөнхийлөгч бол төрийн тэргүүн, Монголын ард түмний эв нэгдлийг

³⁶⁰ Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 33.1, 33.4 дэх хэсэг.

илэрхийлэгч мөн.” гэсэн нь засаг төр, нийгмийн тогтолцоонд түүний эрх зүйн байдлыг илэрхийлсэн гол тодорхойлолт юм. Ерөнхийлөгч Монголын ард түмний эв нэгдлийг илэрхийлэгчийн хувьд үндэсний эв нэгдлийн ашиг сонирхлыг бүхнээс дээгүүр тавьж, шаардлагатай үед нийгмийн бүлэг, хэсэг улс төрийн хүчнүүдийн хооронд зөвшилцөлд хүрэхэд нь дэмжлэг үзүүлнэ. Энэ ч үүднээс бэлгэ тэмдгийн төдий ухагдахуун биш засаглах эрх мэдлийн бүх салбаруудын тэнцвэрт харилцааг гагнан бэхжүүлж засаглах эрх мэдлийг бодитой биечлэн хэрэгжүүлэгч юм. Ийнхүү ерөнхийлөгч нь төрийн тэргүүний хувьд төрийн бусад бэлгэ тэмдгээс ч илүү тухайн улсыг төлөөлж, улсын эв нэгдлийн бэлгэ тэмдэг болж байдаг.

2) Хууль тогтоомжтой холбогдох бүрэн эрх: Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 1.1 дэх хэсэгт ерөнхийлөгч УИХ-аас баталсан хуульд бүхэлд нь буюу аль нэг бүлэг зүйл, хэсэгт нэг удаа хориг тавих эрхтэй бөгөөд хууль буюу шийдвэрт тавьсан хоригийг УИХ хүлээн авмагц хэлэлцэх асуудлын ээлж дугаар хүлээхгүй нэн даруй хэлэлцэж, хүлээн авах эсэхийг шийдвэрлэнэ. УИХ-ын гишүүдийн олонх хоригийг хүлээн аваагүй тохиолдолд хууль батлагдан гардаг. Мөн Үндсэн хууль зөрчсөн эсэх талаар цэцэд хянуулахаар хүсэлт гаргах; өөрийн бүрэн эрхэл хамаарах асуудлаар хууль санаачлах зэрэг эрхийг эдэлдэг.

3) Гадаад харилцаанд хамаарах бүрэн эрх: Ерөнхийлөгч нь гадаад харилцаанд улсаа бүрэн эрхтэй төлөөлж, УИХ-тай зөвшилцөн Монгол Улсын нэрийн өмнөөс олон улсын гэрээ байгуулах, Монгол Улсаас гадаад улсад суух бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүнийг УИХ-тай зөвшилцөн томилох буюу эгүүлэн татах зэрэг, Монгол Улсад суух гадаад улсын бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүний итгэмжлэх, эгүүлэн татах жуух бичгийг хүлээн авах бүрэн эрхтэй байдаг.

4) Батлан хамгаалахтай холбоотой бүрэн эрх: Ерөнхийлөгч Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлыг тэргүүлдэг эрхтэйн хувьд нийгмийн болон улсын аюулгүй байдлыг хангах, хууль ёс, дэг журмыг бэхжүүлэх талаар хууль тогтоомжийн заалтын хүрээнд бүх нийтийн буюу хэсэгчилсэн цэргийн дайчилгаа зарлах, онц болон дайны байдал зарлах зэрэг бүрэн эрхтэй.

5) Хууль тогтоогчийг тараах бүрэн эрх: Ерөнхийлөгч парламентыг бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх боломжгүй гэж үзвэл УИХ-ын даргатай зөвшилцсөний үндсэн дээр тараах санал УИХ-д тавьж болно. Үндсэн хуульд “УИХ бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх боломжгүй гэж нийт гишүүний гуравны хоёроос доошгүй нь үзсэнээр буюу эсхүл мөнхүү шалтгаанаар Ерөнхийлөгч УИХ-ын даргатай зөвшилцөн санал болгосноор өөрөө тарах шийдвэр гаргаж болно”. гэж заажээ. Мөн Монгол Улсын Ерөнхий сайдыг томилох саналыг УИХ-д өргөн мэдүүлснээс хойш дөчин тав хоногийн дотор УИХ хэлэлцэн шийдвэрлэж чадаагүй тохиолдолд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч УИХ-ыг тараах шийдвэр гаргах эрхтэй байгаа нь хууль тогтоогчид гүйцэтгэх засаглалаас тавих томоохон хяналтын хэлбэр мөн.

6) Гүйцэтгэх засаглалтай холбоотой бүрэн эрх: Өөрийн бүрэн эрхэд хамаарах асуудлаар Засгийн газарт чиглэл өгөх нь үндсэн бүрэн эрхэд хамаарна.

7) Бусад бүрэн эрх: Мөн тодорхой салбарт гавьяа байгуулсан, амжилт бүтээлтэй ажилласан хүмүүсийг урамшуулан шагнах, цол, медалиар шагнах, улс, цэргийн дээд цол хүртээх эрхийг Ерөнхийлөгчид олгосон. Мөн уучлал үзүүлэх, Монгол Улсын харьяат болох, харьяатаас гарах, тус улсад орогнох эрх олгох гэх мэт бүрэн эрхийг Үндсэн хуульд тусгасан байна.

Дээрх хуулиар олгогдсон бүрэн эрхийг Монгол Улсын үе үеийн Ерөнхийлөгчид харилцан адилгүй олгогдсон байдаг бөгөөд энэ нь Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлттэй холбоотойгоор тайлбарлаж ойлгож болох юм.

1992 онд шинэ Үндсэн хууль батлагдсанаас хойш Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийг сонгох 8 удаагийн ээлжит сонгуулиар дараах 5 эрхэм сонгогдсон байна:

№	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийг сонгох ээлжит сонгууль болсон огноо	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчөөр сонгогдсон эрхэм	Бүрэн эрхийн хугацаа
1	1993.06.06	Пунсалмаагийн Очирбат	1993.06.17 - 1997.06.20
2	1997.05.18	Нацагийн Багабанди	1997.06.20 - 2001.06.08
3	2001.05.20		2001.06.08 - 2005.06.03
4	2005.05.22	Намбарын Энхбаяр	2005.06.03 - 2009.06.04
5	2009.05.24	Цахиагийн Элбэгдорж	2009.06.04 - 2013.07.03
6	2013.06.26		2013.07.03 - 2017.07.10
7	2017.06.26 2017.07.07*	Халтмаагийн Баттулга	2017.07.10-аас өнөөг хүртэл

* Ерөнхийлөгчийн 2017 оны сонгуулийн 2 дахь санал хураал

Үе үеийн Ерөнхийлөгч нарт эрх олгосон тухайн үеийн хуулийн тоог авч үзвэл:

2020.12.31-ний байдлаар

№	Монгол Улсын Ерөнхийлөгч	Бүрэн эрхийн хугацаа	Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхийн тоо			Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид бүрэн эрх олгосон хуулийн тоо
			Үндсэн хуулиар олгосон		Ерөнхийлөгчийн тухай хуулиар олгосон эрх	
			үндсэн бүрэн эрх	бусад бүрэн эрх		
1	Пунсалмаагийн Очирбат	1993-1997	12	13	40	31
2	Нацагийн Багабанди	1997-2001	12	13	40	11
		2001-2005	12	13	41	16
3	Намбарын Энхбаяр	2005-2009	12	13	41	10
4	Цахиагийн Элбэгдорж	2009-2013	12	13	41	10
		2013-2017	12	13	42	16
5	Халтмаагийн Баттулга	2017 оноос хойш	11	13	41	13

UIH.MN
СҮДАЛГААНЫ САН

**НЭГ. ҮНДСЭН ХУУЛИАР МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИД ОЛГОСОН ҮНДСЭН
БҮРЭН ЭРХҮҮД**

№	Пунсалмаагийн Очирбат		Нацагийн Багабанди		Намбарын Энхбаяр	Цахиагийн Элбэгдорж		Халтмаагийн Баттулга
	1992	1993- 1997	1997- 2001	2001- 2005	2005-2009	2009- 2013	2013- 2017	2017 оноос хойш
1	33.1.Ерөнхийлөгч дараахь үндсэн бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 33.1.1/Улсын Их Хурлын баталсан хууль, бусад шийдвэрт бүхэлд нь буюу зарим хэсэгт нь хориг тавих. Ерөнхийлөгчийн тавьсан хоригийг Улсын Их Хурлаар хэлэлцэж, чуулганд оролцсон нийт гишүүний гуравны хоёр нь хүлээж аваагүй бол уг хууль, шийдвэр хүчин төгөлдөр хэвээр үлдэнэ;							
2	33.1.2/Улсын Их Хуралд олонхи суудал авсан намтай, аль ч нам олонхийн суудал аваагүй бол Улсын Их Хуралд суудал авсан намуудтай зөвшилцөн нэр дэвшүүлсэн хүнийг Ерөнхий сайдаар томилох санал, түүнчлэн Засгийн газрыг огцруулах саналыг Улсын Их Хуралд оруулах;		33.1.2/ Улсын Их Хуралд олонхи суудал авсан нам, эвслээс нэр дэвшүүлсэн хүнийг; аль ч нам, эвсэл олонхийн суудал аваагүй бол хамгийн олон суудал авсан нам, эвсэл бусад нам, эвсэлтэй зөвшилцөн нэр дэвшүүлсэн хүнийг; хэрэв хамгийн олон суудал авсан нам, эвсэл бусад нам, эвсэлтэй зөвшилцөж Ерөнхий сайдад нэр дэвшүүлж чадаагүй бол Улсын Их Хуралд суудал авсан нам, эвсэл зөвшилцөн олонхиороо нэр дэвшүүлсэн хүнийг Ерөнхий сайдаар томилох саналыг тав хоногийн дотор Улсын Их Хуралд оруулах; /2000 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр өөрчлөн найруулсан./					/2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр хүчингүй болсонд тооцсон./
3	33.1.3/өөрийн бүрэн эрхэд хамаарах асуудлаар Засгийн газарт чиглэл өгөх. Энэ талаар Ерөнхийлөгч зарлиг гаргавал түүнд Ерөнхий сайд гарын үсэг зурснаар хүчин төгөлдөр болно;							
4	33.1.4/гадаад харилцаанд улсаа бүрэн эрхтэй төлөөлж, Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн Монгол Улсын нэрийн өмнөөс олон улсын гэрээ байгуулах;							
5	33.1.5/Монгол Улсаас гадаад улсад суух бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүнийг Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн томилох буюу эгүүлэн татах;							
6	33.1.6/Монгол Улсад суух гадаад улсын бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүнийг итгэмжлэх, эгүүлэн татах жуух бичгийг хүлээн авах;							
7	33.1.7/улсын цол, цэргийн дээд цол хүртээх, одон, медалиар шагнах;							
8	33.1.8/уучлал үзүүлэх;							
9	33.1.9/Монгол Улсын харьяат болох, харьяатаас гарах, тус улсад орогнох эрх олгох асуудлыг шийдвэрлэх;							
10	33.1.10/Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийг тэргүүлэх;							
11	33.1.11/бүх нийтийн буюу хэсэгчилсэн цэргийн дайчилгаа зарлах;							
12	33.1.12/Үндсэн хуулийн хорин тавдугаар зүйлийн 2, 3 дахь хэсэгт заасан онцгой нөхцөл бий болбол Улсын Их Хурлын чуулганы чөлөө цагт, хойшлуулшгүй тохиолдолд улсын нийт нутаг дэвсгэрт буюу зарим хэсэгт нь онц болон дайны байдал зарлах, түүнчлэн цэрэг хөдөлгөх захирамж өгөх. Онц байдал, дайны байдал зарласан Ерөнхийлөгчийн зарлигийг Улсын Их Хурал уул зарлиг гарснаас хойш долоо хоногийн дотор хэлэлцэж батлах буюу хүчингүй болгоно. Хэрэв Улсын Их Хурал шийдвэр гаргаагүй бол уул зарлиг хүчингүй болно.							

ХОЁР. ҮНДСЭН ХУУЛИАР МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИД ОЛГОСОН БУСАД БҮРЭН ЭРХ

№	Пунсалмаагийн Очирбат		Нацагийн Багабанди		Намбарын Энхбаяр	Цахиагийн Элбэгдорж		Халтмаагийн Баттулга
	1992	1993-1997	1997-2001	2001-2005	2005-2009	2009-2013	2013-2017	2017 оноос хойш
1	22.2.Улсын Их Хурал бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх боломжгүй гэж нийт гишүүний гуравны хоёроос доошгүй нь үзсэнээр буюу эсхүл мөнхүү шалтгаанаар Ерөнийлөгч Улсын Их Хурлын даргатай зөвшилцөн санал болгосноор өөрөө тарах шийдвэр гаргаж болно. Ийнхүү тарах шийдвэр гаргасан бол шинэ сонгогдсон гишүүдээ тангараг өргөтөл Улсын Их Хурал бүрэн эрхээ эдэлнэ		22.2.Улсын Их Хурал бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх боломжгүй гэж нийт гишүүний гуравны хоёроос доошгүй нь үзсэнээр буюу эсхүл мөнхүү шалтгаанаар Ерөнийлөгч Улсын Их Хурлын даргатай зөвшилцөн санал болгосноор өөрөө тарах шийдвэр гаргаж болно. Ийнхүү тарах шийдвэр гаргасан бол шинэ сонгогдсон гишүүдээ тангараг өргөтөл Улсын Их Хурал бүрэн эрхээ эдэлнэ. “Үндсэн хуульд өөрөөр заагаагүй бол Монгол Улсын Ерөнхий сайдыг томилох саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлснээс хойш дөчин тав хоногийн дотор Улсын Их Хурал хэлэлцэн шийдвэрлэж чадаагүй бол өөрөө тарах буюу эсхүл Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлыг тараах тухай шийдвэр гаргана.” /2000 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр нэмсэн./			22.2.Улсын Их Хурал бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх боломжгүй гэж нийт гишүүний гуравны хоёроос доошгүй нь үзэж, эсхүл мөнхүү шалтгаанаар Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлын даргатай зөвшилцөж санал болгосон бол Улсын Их Хурлын нийт гишүүний гуравны хоёроос доошгүйн саналаар өөрөө тарах шийдвэр гаргаж болно. /2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр өөрчлөн найруулсан./		
2								22.3.Ерөнхийлөгч Үндсэн хуулийн гучин есдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу Ерөнхий сайдыг томилох саналыг Улсын Их Хуралд анх оруулснаас хойш дөчин тав хоногийн дотор, эсхүл Үндсэн хуулийн дөчин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу Ерөнхий сайдыг огцруулснаас, түүнчлэн дөчин дөрөвдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу Ерөнхий сайдыг огцорсонд тооцсоноос хойш гуч хоногийн дотор Улсын Их Хурал Ерөнхий сайдыг томилоогүй бол Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлыг тараах шийдвэр гаргана.

		/2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр нэмсэн ./
3	26.1.Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн, Засгийн газар хууль санаачлах эрх эдэлнэ.	26.1. Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн, Засгийн газар хууль санаачлах эрх эдлэх бөгөөд энэхүү эрхийн хүрээ, хязгаарыг хуулиар тогтооно. /2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр өөрчлөн найруулсан ./
4	27.3.Улсын Их Хурлын гишүүдийн гуравны нэгээс дээшхийн шаардсанаар, эсхүл Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын даргын санаачилгаар ээлжит бус чуулган чуулж болно.	
5	27.4.Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулганыг сонгууль явуулсан өдрөөс хойш гуч хоногийн дотор Ерөнхийлөгч, бусад чуулганыг Улсын Их Хурлын дарга товлон зарлана.	
6	31.7. Ерөнхийлөгчийг зөвхөн нэг удаа улируулан сонгож болно	/2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр хүчингүй болсонд тооцсон ./
7	33.2.Ерөнхийлөгч Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагч байна.	
8	33.3.Ерөнхийлөгч Улсын Их Хуралд болон ард түмэндээ хандан илгээлт гаргаж, чуулганд өөрийн тааллаар оролцон улс орны дотоод, гадаад байдлын нэн чухал асуудлаар мэдээлж, саналаа оруулж болно.	
9	33.4.Ерөнхийлөгчид тодорхой бүрэн эрхийг зөвхөн хуулиар олгож болно.	33.4.Ерөнхийлөгчид тодорхой бүрэн эрхийг зөвхөн энэ зүйлд заасан хүрээнд хуулиар олгож болно. /Энэ хэсгийг 2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр өөрчлөн найруулсан ./
10	39.2.Монгол Улсын Ерөнхий сайд Засгийн газрын бүтэц, бүрэлдэхүүн, түүнд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Ерөнхийлөгчтэй зөвшилцөн Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлнэ.	39.2.Монгол Улсын Ерөнхий сайд Засгийн газрын бүтэц, бүрэлдэхүүн, түүнд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Ерөнхийлөгчтэй зөвшилцөн Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлнэ. Ерөнхий сайд энэ асуудлыг Ерөнхийлөгчтэй долоо хоногийн дотор зөвшилцөж чадаагүй бол Улсын Их Хуралд өөрөө өргөн мэдүүлнэ.

		<i>/2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр өөрчлөн найруулсан./</i>	
11	43.3.Улсын Их Хурал Засгийн газрыг огцруулах тухай өөрөө санаачилсан болон Ерөнхийлөгчийн санал, Ерөнхий сайдын мэдэглийг хүлээн авснаас хойш арван тав хоногийн дотор Засгийн газрыг огцруулах эсэхийг хэлэлцэн шийдвэрлэнэ	33.1.Улсын Их Хурлын гишүүдийн дөрөвний нэгээс доошгүй нь Ерөнхий сайдыг огцруулах саналыг албан ёсоор тавибал Улсын Их Хурал гурав хоногийн дараа хэлэлцэж эхлэн арав хоногийн дотор шийдвэрлэнэ. Улсын Их Хурлын нийт гишүүний олонхи уг саналыг дэмжсэн бол Ерөнхий сайдыг огцруулах тухай Улсын Их Хурлын тогтоол баталсанд тооцож, шинэ Ерөнхий сайдыг гуч хоногийн дотор томилно.	<i>/2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөөр өөрчлөн найруулсан./</i>
12	51.2.Шүүхийн ерөнхий зөвлөлөөс Улсын дээд шүүхийн шүүгчдийг Улсын Их Хуралд танилцуулснаар, бусад шүүхийн шүүгчдийг Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн санал болгосноор тус тус Ерөнхийлөгч томилно. Ерөнхий шүүгчийг Улсын дээд шүүхийн санал болгосноор гишүүдийнх нь дотроос зургаан жилийн хугацаагаар Ерөнхийлөгч томилно.;		
13	56.2.Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогч нарыг Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн Ерөнхийлөгч зургаан жилийн хугацаагаар томилно.;		
14	65.1.1.Үндсэн хуулийн цэц есөн гишүүнээс бүрдэнэ. Тэдгээрийн гурвыг Улсын Их Хурал, гурвыг Ерөнхийлөгч, гурвыг Улсын дээд шүүхийн санал болгосноор Улсын Их Хурал зургаан жилийн хугацаагаар томилно.		

**ГУРАВ. МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ТУХАЙ ХУУЛИАР ЕРӨНХИЙЛӨГЧИД
ОЛГОСОН БҮРЭН ЭРХ**

2020.12.31-ний байдлаар

№	Пунсалмаагийн Очирбат	Нацагийн Багабанди		Намбарын Энхбаяр	Цахиагийн Элбэгдорж	Халтмаагийн Баттулга	
	1993-1997	1997-2001	2001- 2005	2005-2009	2009-2013	2013- 2017	2017 оноос хойш
1	<p>12 дугаар зүйл. Төрийн байгуулал, улс орны удирдлагын талаархи Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх</p> <p>12.1.Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулганыг товлон зарлах буюу улс орны чанартай хойшлуулшгүй чухал асуудлыг хэлэлцүүлэхээр Улсын Их Хурлын ээлжит бус чуулган чуулахыг санаачилна. Ерөнхийлөгчийн санаачилгаар ээлжит бус чуулган чуулах бол Улсын Их Хурлын дарга Ерөнхийлөгчтэй тохиролцсон хугацаанд уул чуулганыг товлон зарлана.</p>						
2	<p>2.Засгийн газар огцорсон, Улсын Их Хурал Ерөнхий сайдыг огцруулах буюу хүсэлтээр нь чөлөөлөх тухай шийдвэр гаргасан, Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулганаар Улсын Их Хурлын дарга сонгогдсон, Ерөнхий сайд нас нөгчсөнөөс хойш 14 хоногийн дотор Улсын Их Хуралд олонхи суудал авсан нам буюу намуудын сонгуулийн эвсэл (цаашид нам гэх)-тай, аль ч нам олонхийн суудал авахгүй бол Улсын Их хуралд суудал авсан намуудтай зөвшилцөн нэр дэвшүүлсэн хүнийг "Ерөнхий сайдаар томилох саналыг Улсын Их Хуралд оруулна. Хэрэв Улсын Их Хуралд суудал авсан намуудтай зөвшилцөж нэгдсэн санал дүгнэлтэд хүрч чадаагүй бол санал нэгдсэн бөгөөд Улсын Их Хуралд авсан суудлын нийлбэр нь Улсын Их Хурлын нийт суудлын 50-иас дээш хувийн эзэлж байгаа намуудтай зөвшилцөн нэр дэвшүүлсэн хүнийг Ерөнхий сайдаар томилох саналыг Улсын Их Хуралд оруулна.</p>						
3	<p>"2.Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулганаар Улсын Их Хурлын дарга сонгогдсон, Засгийн газар огцорсон, Улсын Их Хурал Ерөнхий сайдыг огцруулах буюу хүсэлтээр нь чөлөөлөх тухай шийдвэр гаргасан, Ерөнхий сайд нас нөгчсөн тохиолдолд Улсын Их Хуралд олонхи суудал авсан нам буюу намуудын сонгуулийн эвсэл /цаашид "эвсэл" гэх/-ээс нэр дэвшүүлсэн хүнийг; аль ч нам, эвсэл олонхийн суудал аваагүй бол Улсын Их Хуралд хамгийн олон суудал авсан нам, эвсэл бусад нам эвсэлтэй зөвшилцөн нэр дэвшүүлсэн хүнийг; хэрэв хамгийн олон суудал авсан нам, эвсэл бусад нам, эвсэлтэй зөвшилцөж нэр дэвшүүлж чадаагүй бол Улсын Их Хуралд суудал авсан нам, эвсэл зөвшилцөн олонхиороо нэр дэвшүүлсэн хүнийг Ерөнхий сайдаар томилох саналыг Ерөнхийлөгч хүлээж авснаас хойш 5 хоногийн дотор Улсын Их Хуралд оруулна."</p> <p>/2001 оны 6 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/</p>						
	<p>"2.Улсын Их Хуралд олонх суудал авсан нам, эвслээс нэр дэвшүүлсэн хүнийг; аль ч нам, эвсэл олонхын суудал аваагүй бол хамгийн олон суудал авсан нам, эвсэл бусад нам, эвсэлтэй зөвшилцөн олонхыг бүрдүүлж нэр дэвшүүлсэн хүнийг; бусад тохиолдолд Улсын Их Хуралд суудал авсан нам, эвсэл зөвшилцөн олонхыг бүрдүүлж нэр дэвшүүлсэн хүнийг Ерөнхий сайдаар томилох саналыг Ерөнхийлөгч 5 хоногийн дотор Улсын Их Хуралд оруулна."</p> <p>/2020 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/</p>						
	<p>"3. Монгол Улсын Ерөнхий сайдыг томилох тухай саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлснээс хойш 45 хоногийн дотор Улсын Их Хурал хэлэлцэн шийдвэрлэж чадаагүй бол Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлыг тараах тухай шийдвэр гаргана. Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлыг тараах бол зарлиг гаргана."</p>						

	<i>/2001 оны 6 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/</i>	
4	12.4.Засгийн газрын бүтэц, бүрэлдэхүүн, түүнд өөрчлөлт оруулах тухай Ерөнхий сайдаас тавьсан саналын талаар түүнтэй зөвшилцөнө.	<p>4.Засгийн газрын бүтэц, бүрэлдэхүүн, түүнд өөрчлөлт оруулах тухай Ерөнхий сайдаас тавьсан саналын талаар түүнтэй зөвшилцөнө.</p> <p>Засгийн газрын гишүүнийг томилох, чөлөөлөх, огцруулах талаар Ерөнхий сайдаас ирүүлсэн саналтай танилцана.</p> <p><u>/2020 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./</u></p>
5	12.5.Улсын Их Хурлын чуулганд өөрийн тааллаар оролцон улс орны дотоод, гадаад байдлын нэн чухал асуудлаар мэдээлж, төрийн бодлогын аливаа асуудлаар Улсын Их Хуралд саналаа оруулна.	
6	12.6.Хууль санаачлах бүрэн эрхийнхээ дагуу боловсруулсан хуулийн болон түүнтэй холбогдох шийдвэрийн төслийг хууль тогтоомжид заасны дагуу Улсын Их Хурлын даргад өргөн мэдүүлнэ.	
7	12.7.Хууль санаачлагчаас Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийн талаар саналаа илэрхийлж болно. Энэ нь уул хуульд хориг тавих бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд саад болохгүй.	
8	12.8.Улсын Их Хурлын баталсан хууль, бусад шийдвэрт Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1-д зааснаар бүхэлд нь буюу зарим хэсэгт нь хориг тавина.	
9	12.9.Монголын ард түмний эв нэгдэл, улс орны эдийн засаг, улс төрийн тогтвортой байдлыг хангах, шаардлагатай гэж үзвэл бусад асуудлаар Улсын Их Хуралд болон ард түмэндээ хандан илгээлт гаргана.	
10	12.10.Ард нийтийн санал асуулга явуулах саналыг хууль тогтоомжид заасны дагуу Улсын Их Хуралд оруулна.	
11	12.11.Улсын Их Хурал бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх боломжгүй гэж үзэж өөрөө тарах шийдвэр гаргахыг Улсын Их Хуралд санал болгох тухайгаа зөвшилцөхөөр Улсын Их Хурлын даргад албан ёсоор мэдэгдэнэ. Улсын Их Хурлын дарга уул саналыг зөвшөөрөөгүй нь Ерөнхийлөгч саналаа Улсын Их Хуралд оруулахад саад болохгүй.	
12	12.12.Үндэсний аюулгүй байдал, эв нэгдлийг хангах болон өөрийн бүрэн эрхэд хамаарах бусад асуудлаар Үндсэн хуульд заасны дагуу Засгийн газарт чиглэл өгнө.	
13	12.13.Ерөнхийлөгчийн зарлигийн биелэлтийн талаар Засгийн газрын мэдээллийг сонсоно.	
14	12.14.Засгийн газрын хуралдаанд өөрийн тааллаар оролцож, санал бодлоо илэрхийлнэ.	
15	12.15.Улсын Их Хурлаас тодорхойлсон Монгол Улсын дотоод, гадаад бодлогод нийцээгүй үйл ажиллагаа явуулсан болон үйл ажиллагааныхаа хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхгүй байгаа, түүнчлэн Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай Ерөнхийлөгчийн зарлигийг Засгийн газар хэрэгжүүлээгүй нь Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрхийг	<u>/2020 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон./</u>

	хэрэгжүүлэхэд саад болсон гэж үзвэл Засгийн газрыг огцруулах саналыг Улсын Их Хуралд оруулна.	
16	12.16.Бүх шатны шүүгчийг хуульд заасны дагуу томилно.	
17	12.17.Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогч нарыг томилох тухай саналаа Улсын Их Хуралд оруулна. Улсын Их Хурал уг саналыг татгалзсан бол өөр хүнийг санал болгоно.	
18		12.18.Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн дарга, гишүүдийг хуульд заасны дагуу томилж, чөлөөлнө. /2012 оны 9 дүгээр сарын 07-ны өдрийн хуулиар НЭМСЭН /
19	12.19.Төрийн тамгыг хууль тогтоомжид заасны дагуу барина.	
20	13 дугаар зүйл. Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах, улсыг батлан хамгаалах талаархи Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх 13.1.Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийг тэргүүлнэ	
21	13.2.Үндэсний аюулгүй байдлыг хангахтай холбогдсон мэдээллийг зохих байгууллагаас гаргуулан авч, шаардлагатай асуудлыг Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн хуралдаанд санаачлан оруулж, холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд үүрэг, даалгавар өгч, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн зөвлөмжийн биелэлтэд хяналт тавина.	
22	13.3.Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах эрх ашгийн үүднээс шаардлагатай гэж үзвэл Тагнуулын байгууллагын тодорхой үйл ажиллагаатай танилцаж, мэдээлэл авна.	
23	13.4.Батлан хамгаалах, улсын болон эдийн засаг, экологийн аюулгүй байдлыг хангах үүрэг бүхий байгууллагын эрх баригчдын илтгэл, мэдээллийг сонсоно.	
24	13.5.Монгол Улсын батлан хамгаалах бодлогын үндэс, зэвсэгт хүчний бүтэц, зохион байгуулалтыг Засгийн газартай тохиролцон тодорхойлж Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлнэ.	
25	13.6.Үндсэн хуулийн хорин тавдугаар зүйлийн 2, 3 дахь хэсэгт заасан онцгой нөхцөл бий болбол Улсын Их Хурлын чуулганы чөлөө цагт, хойшлуулшгүй тохиолдолд улсын нийт нутаг дэвсгэрт буюу зарим хэсэгт нь онц болон дайны байдал зарлах, түүнчлэн цэрэг хөдөлгөх захирамж өгнө. Энэ тухай Ерөнхийлөгчийн зарлигийг нэн даруй ард нийтэд зарлан мэдэгдэнэ. Онц байдал, дайны байдал зарласан Ерөнхийлөгчийн зарлигийг Улсын Их Хурал уул зарлиг гарснаас хойш долоо хоногийн дотор хэлэлцэж батлах буюу хүчингүй болгоно. Хэрэв Улсын Их Хурал шийдвэр гаргаагүй бол уул зарлиг хүчингүй болно.	
26	13.7.Ерөнхийлөгч Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт зааснаар Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагч байна.	
27	13.8.Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын даргыг Улсын Их Хуралтай зөвшилцөж томилно.	
28	13.9.Бүх нийтийн буюу хэсэгчилсэн цэргийн дайчилгааг хууль тогтоомжид заасны дагуу зарлана.	
29	13.10.Зэвсэгт хүчний нийтлэг дүрмүүдийг батална.	

30	13.11.Зэвсэгт хүчний дайны үеийн бүтэц, зохион байгуулалт, зэвсэгт хүчнийг дайнд ашиглах ерөнхий төлөвлөгөөг баталж, цэргийг байлдааны бэлэн байдлын зэргүүдэд шилжүүлэх, байлдааны ажиллагаа эхлэх шийдвэр гаргана.	
31	13.12.Дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Ерөнхийлөгч зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтооно.	
32	14 дүгээр зүйл. Гадаад харилцааны талаархи Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх 14.1.Гадаад харилцаанд Монгол Улсыг бүрэн эрхтэй төлөөлж, мэдэгдэл, хэлэлцээ хийх, хууль тогтоомжид заасны дагуу Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн Монгол Улсын нэрийн өмнөөс олон улсын гэрээ байгуулна.	
33	14.2.Гадаад улсад айлчлах болон айлчлалын дүнгийн талаар Улсын Их Хуралд мэдээлэл хийнэ.	
34	14.3.Монгол Улсаас гадаад улсад суух бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүнийг хууль тогтоомжид заасны дагуу Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн томилох буюу эгүүлэн татна.	14.3. Монгол Улсаас гадаад улсад суух бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүнийг хууль тогтоомжид заасны дагуу Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн томилох буюу эгүүлэн татна. Монгол Улсаас гадаад улсад суух бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүнээр томилуулахаар санал болгосон нэр дэвшигч хуралдаанд оролцсон нийт гишүүний олонхийн дэмжлэг авч чадаагүй тохиолдолд Ерөнхийлөгч дахин өөр санал оруулна. Өмнө нь олонхийн дэмжлэг авч чадаагүй нэр дэвшигчийг тухайн албан тушаалд томилох буюу дахин нэр дэвшүүлэхийг хориглоно." <i>/2001 оны 6 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмэлт орсон/</i>
35	14.4.Монгол Улсад суух гадаад улсын бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүний итгэмжлэх, эгүүлэн татах жуух бичгийг Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 6-д зааснаар хүлээн авна.	
36	14.5.Тодорхой асуудлаар өөрийн бие төлөөлөгчийг гадаад улсад түр хугацаагаар томилон ажиллуулна.	
37	15 дугаар зүйл. Ерөнхийлөгчийн бусад бүрэн эрх 15.1.Хууль тогтоомжид заасны дагуу улсын цол, цэргийн дээд цол хүртээх, одон, медалиар шагнах, хүртээсэн цол, шагнасан одон, медалийг хасна.	
38	15.2.Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 8-д зааснаар уучлал үзүүлнэ.	
39	15.3.Монгол Улсын харьяат болох, харьяатаас гарах асуудлыг хууль тогтоомжид заасны дагуу шийдвэрлэнэ.	
40	15.4.Үзэл бодол, улс төрийн хийгээд шударга ёсны бусад үйл ажиллагааныхаа улмаас хавчигдан мөшгөгдсөн гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн үндэслэл бүхий хүсэлт гаргасан тохиолдолд Монгол Улсад орогнох эрх олгох асуудлыг хууль тогтоомжид заасны дагуу шийдвэрлэнэ.	
41	15.5.Ерөнхийлөгчид бусад тодорхой бүрэн эрхийг зөвхөн хуулиар олгож болно.	
42	15.6.Ерөнхийлөгч Үндсэн хуулиар олгосон үндсэн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд шаардагдах тодорхой бүрэн эрх олгох талаар саналаа Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж болно.	

ДӨРӨВ. БУСАД ХУУЛИАР ЕРӨНХИЙЛӨГЧИД ОЛГОСОН БҮРЭН ЭРХ

2020.12.31-ний байдлаар

№	Хуулийн нэр, батлагдсан огноо “Б” баталсан “ХБ” хүчингүй болсон	Дагаж мөрдөх/ нэмэлт, өөрчлөлт орсон огноо	Хууль хүчингүй болсон огноо	Хуулийн заалт
Пунсалмаагийн ОЧИРБАТ (1993.06.17 - 1997.06.20)				
1	Монгол Улсын Их Хурлын тухай Б – 1992.04.04	1992.04.04	1997.02.06	<p>6 дугаар зүйл. Улсын Их Хурлын бүрэн эрхийн хугацаа 5. Улсын Их Хурал Үндсэн хуулийн хорин хоёрдугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт зааснаар бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх боломжгүй гэж нийт гишүүний гуравны хоёроос доошгүй нь үзсэнээр буюу эсхүл мөнхүү шалтгаанаар Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлын даргатай зөвшилцөн санал болгосноор хэлэлцэж Улсын Их Хурлын нийт гишүүний гуравны хоёроос доошгүйн саналаар өөрөө тарах шийдвэр гаргаж болно...</p> <p>8 дугаар зүйл. Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулган 1. Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулганыг Улсын Их Хурлын сонгууль явуулсан өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор Ерөнхийлөгч товлон зарлаж, энэ тухай зарлиг гаргана.</p> <p>10 дугаар зүйл. Ээлжит бус чуулган 2. Ээлжит бус чуулганыг Улсын Их Хурлын нийт гишүүний гуравны нэгээс дээшхний шаардсанаар, эсхүл Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын дарга, түүний эзгүйд дэд даргын санаачилгаар хийнэ.</p> <p>28 дугаар зүйл. Чуулганы хуралдааны нийтлэг журам 3. Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүд, Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч, Ерөнхий прокурор, Үндсэн хуулийн цэцийн дарга чуулганд зөвлөх эрхтэй оролцож болно.</p> <p>36 дугаар зүйл. Ерөнхий сайдыг томилох 1. Ерөнхийлөгч Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 2-т заасан журмаар нэр дэвшүүлсэн хүнийг Ерөнхий сайдаар томилуулах тухай саналаа Улсын Их Хурлын даргыг сонгосноос хойш 14 хоногийн дотор Улсын Их Хуралд өргөн барина.</p> <p>37 дугаар зүйл. Засгийн газрын гишүүдийг томилох 1...Ерөнхий сайд Ерөнхийлөгчтэй зөвшилцөж Засгийн газрын гишүүнд нэр дэвшүүлсэн хүн бүрийг Улсын Их Хурлын зохих Байнгын хороогоор урьдчилан хэлэлцүүлэх бөгөөд Байнгын хорооны санал, дүгнэлт гарсны дараа Улсын Их Хурал чуулганаараа хэлэлцэнэ.</p> <p>38 дугаар зүйл. Засгийн газрыг огцруулах тухай Улсын Их Хурлын санаачилга 1...Уг асуудлаар Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайдын санал, хэрэв Үндсэн хуулийн жаран зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 3,4-т заасан үндэслэл байна гэж үзвэл Үндсэн хуулийн цэцийн дүгнэлтийг заавал сонсоно...</p> <p>43 дугаар зүйл. Ерөнхий прокурор, түүний орлогчийг Ерөнхийлөгч томилохдоо Улсын Их Хуралтай зөвшилцөх 1. Үндсэн хуулийн тавин зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт зааснаар Ерөнхий прокурор, түүний орлогчийг Ерөнхийлөгч томилохдоо Улсын Их Хуралтай зөвшилцөнө.</p> <p>44 дүгээр зүйл. Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүдийг томилох, эгүүлэн татах 2. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан нэр дэвшигч болон Үндсэн хуулийн цэцийн гишүүнд Ерөнхийлөгч, Улсын дээд шүүхээс санал болгосон нэр дэвшигчийг Хууль зүйн байнгын хороо урьдчилан хэлэлцэж санал, дүгнэлтээ Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанд танилцуулна.</p>

				<p>45 дугаар зүйл. Гадаад улсад суух бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүнийг Ерөнхийлөгч томилох, эгүүлэн татахдаа Улсын Их Хуралтай зөвшилцөх</p> <p>1.Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5-д зааснаар Монгол Улсаас гадаад улсад суух бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүнийг Ерөнхийлөгч томилох, эгүүлэн татахдаа Улсын Их Хуралтай зөвшилцөнө.</p> <p>47 дугаар зүйл.Төсөл хянан хэлэлцэх, батлах үе шат</p> <p>1.Улсын Их Хурал төсөл хянан хэлэлцэх, батлах үйл ажиллагаагаа дараах үе шаттай хийнэ: 8/Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлын шийдвэрт хориг тавьсан бол тухайн асуудлыг хэлэлцэж шийдвэрлэх.</p>
2	Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн тухай Б – 1992.05.08	1992.05.08		<p>3 дугаар зүйл. Цэцийг байгуулах журам</p> <p>1.Цэцийн есөн гишүүний гурвыг Улсын Их Хурал, гурвыг Ерөнхийлөгч, гурвыг Улсын дээд шүүхийн санал болгосноор Улсын Их Хурал зургаан жилийн хугацаагаар томилох...</p> <p>2.Цэцийн гишүүнээр томилох хүний тухай Улсын Их Хуралд санал болгохдоо Улсын Их Хурлын дарга зохих байнгын хороодын санал дүгнэлтийг үндэслэн захирамж, Ерөнхийлөгч захирамж, Улсын Дээд шүүх гишүүдийнхээ олонхийн саналыг үндэслэн зохих шийдвэр гаргана.</p> <p>10 дугаар зүйл. Цэцэд хүсэлт гаргах</p> <p>1.Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд, Улсын дээд шүүх, Улсын ерөнхий прокурор Цэцэд Үндсэн хуулийг зөрчсөн тухай маргааныг хянан шийдвэрлүүлэх хүсэлтээ бичгээр гаргах...</p>
3	Монгол Улсын аюулгүй байдлыг хангах тухай Б – 1992.05.13	1992.05.13	2001.12.27	<p>6 дугаар зүйл. Төрийн эрх барих болон гүйцэтгэх дээд байгууллагын үйл ажиллагаа</p> <p>2.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тэргүүний хувьд улсын аюулгүй байдлыг хангах төрийн захиргааны төв байгууллагын ажилтай танилцаж, чиглэл өгнө.</p>
4	Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тухай Б – 1992.05.29	1992.05.29		<p>10 дугаар зүйл. Зөвлөлийг мэдээллээр хангах тогтолцоо</p> <p>1.Төрийн холбогдох байгууллагууд Зөвлөлийг шаардагдах мэдээллээр тогтоосон журмын дагуу хангана. Энэхүү журмыг Зөвлөлийн шийдвэрийн үндсэн дээр Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно.</p>
5	Монгол Улсын иргэний цэргийн үүргийн болон цэргийн албан хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай Б – 1992.05.04	1992.06.01	2016.09.01	<p>5 дугаар зүйл. Цэргийн тангараг</p> <p>2.Цэргийн тангараг өргөх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тогтооно.</p>
6	Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тухай Б – 1992.05.29	1992.06.08		<p>5 дугаар зүйл. Зөвлөлийн тэргүүн, гишүүд, тэдгээрийн бүрэн эрх, чиг үүрэг</p> <p>1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын дарга, Ерөнхий сайд Зөвлөлийн гишүүн байна.</p> <p>6 дугаар зүйл. Зөвлөлийн зохион байгуулалтын бүтэц</p> <p>2...Зөвлөлийн нарийн бичгийн даргыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч томилно.</p> <p>5...Зөвлөлийн шинжээчийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч томилно.</p>
7	Монгол Улсын Шүүхийн тухай Б – 1993.02.04	1993.02.14	2002.07.04	<p>6 дугаар зүйл. Шүүгч, түүнийг томилох</p> <p>2.Аймаг, нийслэлийн шүүх, сум буюу сум дундын, дүүргийн болон дагнасан шүүхийн шүүгчийг Ерөнхий зөвлөлийн санал болгосноор Монгол Улсын Ерөнхийлөгч томилно.</p> <p>3.Улсын дээд шүүхийн шүүгчийг Ерөнхий зөвлөлөөс Улсын Их Хуралд танилцуулснаар Ерөнхийлөгч томилно.</p>

				<p>4.Аймаг, нийслэлийн шүүх, сум буюу сум дундын, дүүргийн шүүх, дагнасан шүүхийн Ерөнхий шүүгчийг Ерөнхий зөвлөлийн санал болгосноор шүүгчдийн дотроос Ерөнхийлөгч 6 жилийн хугацаагаар томилно.</p> <p>5.Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгчийг Улсын дээд шүүхийн санал болгосноор шүүгчдийнх нь дотроос Ерөнхийлөгч 6 жилийн хугацаагаар томилно.</p> <p>9 дүгээр зүйл. Шүүгчийн тангараг, шүүхийн бэлгэ тэмдэг, шүүгчийн өмсгөл</p> <p>3.Шүүгчийн тангараг өргөх журам, шүүхийн бэлгэ тэмдэг, шүүгчийн өмсгөлийн загвар, тэдгээрийн хэрэглэх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>33 дугаар зүйл. Ерөнхий зөвлөлийн бүрэлдэхүүн</p> <p>2.Ерөнхий зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч, Улсын ерөнхий прокурор, хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн, Ерөнхий зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга албан тушаалаараа, Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгчөөс томилсон тус бүр нэг хүн, зохих журмын дагуу нэр дэвшүүлж Улсын дээд шүүх сонгосон, бүх шатны шүүхээс тус бүр 2 шүүгч орно.</p> <p>39 дүгээр зүйл. Шүүгчийн сахилгын хороо</p> <p>6.Шүүгчийн сахилгын хорооны дүрмийг Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>51 дүгээр зүйл. Шүүгчийг албан тушаалаас чөлөөлөх үндэслэл</p> <p>1.Ерөнхийлөгч Ерөнхий зөвлөлийн санал болгосноор дараахь үндэслэлээр шүүгчийг албан тушаалаас нь чөлөөлнө...</p> <p>52 дугаар зүйл. Шүүгчийг огцруулах</p> <p>1.Ерөнхийлөгч дараахь үндэслэлээр шүүгчийг огцруулна:</p> <p>1/ шүүгчээс огцруулах тухай шүүгчийн сахилгын хорооны шийдвэр хүчин төгөлдөр болсон;</p> <p>2/ сахилгын шийтгэл хүлээсэн шүүгч нэг жилийн дотор сахилгын шийтгэл дахин хүлээсэн;</p> <p>3/ шүүгч гэмт хэрэг үйлдсэн нь нотлогдож шүүхийн таслан шийдвэрлэх тогтоол хүчин төгөлдөр болсон.</p> <p>3.Ерөнхийлөгч шүүгчийг чөлөөлүүлэх болон огцруулах тухай Ерөнхий зөвлөлийн саналыг хүлээн авснаас хойш нэг сарын дотор шийдвэрлэнэ.</p> <p>63 дугаар зүйл. Шүүгчийн халдашгүй эрх</p> <p>1.Шүүгчийг гэмт хэрэг үйлдэж байхад нь буюу хэргийн газарт гэмт үйлдлийнх нь нотлох баримттайгаар баривчилснаас бусад тохиолдолд Ерөнхийлөгчийн зөвшөөрөлгүйгээр албадан саатуулах, цагдан хорих, баривчлах, гэр, албан тасалгаа болон биед нь халдах, үзлэг, нэгжлэг хийхийг хориглоно.</p> <p>4.Ерөнхийлөгч Ерөнхий зөвлөлийн хүсэлтийг хүлээн аваад шүүгчийг эрүүгийн хариуцлагад татах зөвшөөрөл олгох, эсэх асуудлыг 10 хоногийн дотор шийдвэрлэнэ.</p> <p>5.Шүүгчийг эрүүгийн хариуцлагад татсантай холбогдуулан түүний бүрэн эрхийг Ерөнхийлөгч түдгэлзүүлж болно.</p> <p>64 дүгээр зүйл. Шүүгчийн цалин хөлс, дархан эрх, хараат бус байдлын бусад баталгаа</p> <p>4.Шүүгч цэргийн жинхэнэ албанд татагдвал Ерөнхийлөгч шүүгчийн бүрэн эрхийг түдгэлзүүлж, албан тушаалыг нь хэвээр хадгална.</p> <p>6 дугаар зүйл. Шүүгч, түүнийг томилох</p> <p>2.Аймаг, нийслэлийн шүүх, сум буюу сум дундын, дүүргийн болон дагнасан шүүхийн шүүгчийг Ерөнхий зөвлөлийн санал болгосноор Монгол Улсын Ерөнхийлөгч томилно.</p> <p>3.Улсын дээд шүүхийн шүүгчийг Ерөнхий зөвлөлөөс Улсын Их Хуралд танилцуулснаар Ерөнхийлөгч томилно.</p> <p>4.Аймаг, нийслэлийн шүүх, сум буюу сум дундын, дүүргийн шүүх, дагнасан шүүхийн Ерөнхий шүүгчийг Ерөнхий зөвлөлийн санал болгосноор шүүгчдийн дотроос Ерөнхийлөгч 6 жилийн хугацаагаар томилно.</p>
--	--	--	--	---

				<p>5.Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгчийг Улсын дээд шүүхийн санал болгосноор шүүгчдийнх нь дотроос Ерөнхийлөгч 6 жилийн хугацаагаар томилно.</p> <p>8.Ерөнхий шүүгч болон шүүгчээр томилуулахаар санал болгосон хүнийг Ерөнхийлөгч татгалзвал Үндсэн хууль, энэ хуульд заасан журмаар өөр хүнийг санал болгоно.</p>
8	<p>Монгол Улсын Прокурорын байгууллагын тухай Б – 1993.04.23 ХБ – 2002.07.04</p>	1993.04.23	2002.09.01	<p>9 дүгээр зүйл. Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогч нар, тэдгээрийн бүрэн эрхийн хугацаа</p> <p>1.Прокурорын байгууллагыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн 6 жилийн хугацаагаар томилсон Улсын ерөнхий прокурор толгойлно.</p> <p>2.Ерөнхийлөгч Улсын ерөнхий прокурорын саналыг үндэслэн түүний орлогч нарыг Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн 6 жилийн хугацаагаар томилох бөгөөд тэд Улсын ерөнхий прокурорын өмнө ажлаа хариуцан, түүний эзгүйд бүрэн эрхийг нь хэрэгжүүлнэ.</p> <p>4.Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогч гэмт хэрэгт холбогдсон бол энэ тухай эрх бүхий байгууллагын дүгнэлт, шийдвэрийг үндэслэн Ерөнхийлөгч бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлж болно.</p> <p>5.Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогчийн бүрэн эрх дараахь тохиолдолд Ерөнхийлөгчийн шийдвэр гарснаар хугацаанаас өмнө дуусгавар болно:</p> <p>31 дүгээр зүйл. Хууль зүйн баталгаа</p> <p>1.Прокурорыг гэмт хэрэг үйлдэж байхад нь буюу хэргийн газарт гэмт үйлдлийнх нь нотлох баримттайгаар баривчилснаас бусад тохиолдолд Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогч нарыг Ерөнхийлөгчийн зөвшөөрөлгүйгээр, бусад прокурорыг Улсын ерөнхий прокурорын зөвшөөрөлгүйгээр албадан саатуулах, цагдан хорих, баривчлах, орон байр, албан тасалгаа болон биед нь халдах, үзлэг, нэгжлэг хийхийг хориглоно.</p> <p>2.Прокурорыг гэмт хэрэг үйлдэж байхад нь буюу гэмт хэргийн газарт гэмт үйлдлийнх нь нотлох баримттайгаар баривчилсан, эсхүл эрүүгийн хариуцлагад татах хангалттай үндэслэл тогтоогдсон бол энэ тухай Ерөнхий прокурор, түүний орлогчийн талаар Ерөнхийлөгчид, бусад прокурорын талаар Улсын ерөнхий прокурорт 48 цагийн дотор мэдэгдэнэ.</p> <p>3.Ерөнхийлөгч буюу Улсын ерөнхий прокурор уг асуудлыг 10 хоногийн дотор хянаж прокурорыг эрүүгийн хариуцлагад татах зөвшөөрөл олгох эсэхийг шийдвэрлэнэ.</p> <p>36 дугаар зүйл. Прокурорын зэрэг дэв, бэлгэдэл энгэрийн тэмдэг</p> <p>2.Төрийн хууль цаазын тэргүүн зөвлөх, төрийн хууль цаазын шадар зөвлөхийн зэрэг дэвийг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар, бусад зэрэг дэвийг Улсын ерөнхий прокурорын тушаалаар олгоно.</p> <p>5.Прокурорын зэрэг дэв олгох дүрэм, бэлгэдэл, энгэрийн тэмдгийн загвар, тэдгээрийг хэрэглэх журмыг Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>37 дугаар зүйл. Прокурорын үйл ажиллагаа, мэргэшлийн түвшинг шалгах</p> <p>2.Мэргэжлийн зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>39 дүгээр зүйл. Сахилгын шийтгэл</p> <p>3.Прокурорын сахилгын дүрмийг Ерөнхийлөгч батална.</p>
9	<p>Монгол Улсын Засгийн газрын тухай Б – 1993.05.06</p>	1993.05.06		<p>18 дугаар зүйл. Монгол Улсын яам</p> <p>2.Монгол Улсын яамыг Ерөнхийлөгчтэй зөвшилцөн, Ерөнхий сайдын өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурал хэлэлцэн хуулиар байгуулж, татан буулгана.</p> <p>27 дугаар зүйл. Засгийн газраас Ерөнхийлөгчтэй харилцах</p> <p>3.Ерөнхийлөгч Засгийн газрын хуралдаанд тааллаараа оролцож, саналаа илэрхийлж болох бөгөөд</p>

				хэрэв өөрийн бүрэн эрхэд хамаарах асуудлаар Засгийн газарт чиглэл өгөх бол энэ тухай зарлигийн төслийг Ерөнхий сайдад хүргүүлнэ.
10	Монгол Улсын Засгийн газрын тухай Б – 1993.05.06	1993.05.06	2020.05.13	<p>22 дугаар зүйл. Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүн өөрийн хүсэлтээр албан тушаалаас чөлөөлөгдөх, огцрох үндэслэл</p> <p>2...Засгийн газар бүрэн бүрэлдэхүүнээрээ огцрох тухай хүсэлтийг Ерөнхийлөгчтэй зөвшилцөн Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж болно.</p> <p>27 дугаар зүйл. Засгийн газраас Ерөнхийлөгчтэй харилцах</p> <p>6.Засгийн газар нь энэ хуулийн 22 дугаар зүйлд заасны дагуу бүрэн эрхийнхээ хугацаа дуусахаас өмнө огцрох тухайгаа Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх, 26 дугаар зүйлд заасны дагуу өөрт нь итгэл хүлээлгэж байгаа эсэхийг илэрхийлж өгөхийг Улсын Их Хурлаас хүсэх тухайгаа Ерөнхийлөгчид урьдчилан мэдэгдэж зөвшилцөнө.</p>
11	Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай Б – 1993.10.12	1993.10.12	2016.09.01	<p>7 дугаар зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх</p> <p>1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлд заасан бүрэн эрхээс гадна дараахь тодорхой бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>1/Монгол Улсын Төрийн цэргийн бодлогын хэрэгжилт, улс орныг батлан хамгаалахад зайлшгүй шаардагдах материаллаг нөөцийн бүрдүүлэлтэд хяналт тавих;</p> <p>2/батлан хамгаалах арга хэмжээний төсвийн талаар Улсын Их Хуралд санал дүгнэлт оруулах;</p> <p>3/ цэргийн нийтлэг дүрмүүдийг батлах;</p> <p>4/цэргийн албан хаагчид цэргийн цол олгох журмыг тогтоох;</p> <p>5/цэргийн дүрэмт хувцас, цол, ялгах тэмдгийн загвар батлах;</p> <p>6/онцгой нөхцөл бий болсон үед байлдагч, түрүүчийн алба хаах хугацааг гурван сараас дээш хугацаагаар сунгах саналыг Улсын Их Хуралд оруулах.</p>
12	Төр, сүм хийдийн харилцааны тухай Б – 1993.11.11	1993.11.11		<p>5 дугаар зүйл. Төр, сүм хийдийн харилцааг тодорхойлон хэрэгжүүлэх</p> <p>2.Ард түмний эв нэгдэл, үндэсний аюулгүй байдлын эрх ашигт нийцүүлэн төр, сүм хийдийн болон шашин хоорондын харилцааг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч зохицуулна.</p>
13	Олон улсын гэрээний тухай Б – 1993.12.28	1993.12.28	2017.06.09	<p>7 дугаар зүйл. Олон улсын гэрээ байгуулах эрх бүхий байгууллагууд</p> <p>1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч болон Засгийн газар өөрийн бүрэн эрхэд хамаарах асуудлаар Монгол Улсын нэрийн өмнөөс улс хоорондын олон улсын гэрээ байгуулах эрхтэй.</p> <p>12 дугаар зүйл. Олон улсын гэрээг соёрхон батлах тухай шийдвэр гаргах</p> <p>3.Олон улсын гэрээг соёрхон баталсан тухай Монгол Улсын хуулийг үндэслэн Батламж жуух бичигт Монгол Улсын Ерөнхийлөгч гарын үсэг зурж, төрийн тамга дарна...</p>
14	Монгол Улсын цагдаагийн байгууллагын тухай Б – 1993.12.02	1994.01.01	2013.07.05	<p>7 дугаар зүйл. Цагдаагийн байгууллагын туг, бэлгэ тэмдэг</p> <p>1... Тугны загвар, хэрэглэх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>30 дугаар зүйл. Цагдаагийн тангараг</p> <p>2.Цагдаагийн тангараг өргөх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>31 дүгээр зүйл. Цагдаагийн цол, дүрэмт хувцас</p> <p>4.Цагдаагийн цол олгох журам, цагдаагийн дүрэмт хувцасны загварыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... тогтооно.</p> <p>51 дүгээр зүйл. Цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагаанд тавих хяналт</p>

				1.Монгол Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгч, Засгийн газар, орон нутгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, түүний Тэргүүлэгчид, Засаг дарга, төрийн хяналтын албад тус тусын эрх хэмжээний дотор цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт тавина.
15	Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай Б – 1993.12.24 ХБ – 2010.07.08	1994.02.01	2010.09.01	6 дугаар зүйл. Улс төрийн орогнол 2.Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу гадаадын иргэнд тус улсад оршин суух эрх олгох тухай асуудлыг гадаадын иргэн, харьяатын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын саналыг үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхийлөгч шийдвэрлэнэ.
16	Төрийн бэлгэ тэмдгийн тухай Б – 1994.05.20	1994.07.01		18 дугаар зүйл. Төрийн тамгыг барих, байрлуулах 1.Төрийн тамгыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч барина. 19 дүгээр зүйл. Төрийн тамгыг залах, хадгалах Төрийн тамгыг залах журмыг Улсын Их Хурал, хадгалах журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.
17	Монгол Улсын Шүүхийн тухай Б – 1993.02.04	1994.11.04-ны хуулиар нэмсэн	2002.07.04	24 дүгээр зүйл. Улсын дээд шүүх, түүний бүрэн эрх 5.Танхимын тэргүүн шүүгчийг Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн санал болгосноор Монгол Улсын Ерөнхийлөгч 6 жилийн хугацаагаар томилно.
18	Төрийн албаны тухай Б – 1994.12.30	1995.06.01	2002.06.28	12 дугаар зүйл. Төрийн захиргааны албан хаагчийн тангараг 2.Төрийн захиргааны албан хаагчийн тангараг өргөх ёслолын журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тогтооно. 20 дугаар зүйл. Төрийн захиргааны албан тушаалын зэрэг дэв 2.Тэргүүн түшмэлийн албан тушаалын зэрэг дэвийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч... олгоно. 33 дугаар зүйл. Төрийн албаны удирдлага 1.Төрийн албан хаагчийн ерөнхий удирдлагыг Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгч, Засгийн газар, Шүүхийн ерөнхий зөвлөл, Улсын ерөнхий прокурор бүрэн эрхийнхээ хүрээнд хэрэгжүүлнэ. 34 дүгээр зүйл. Төрийн албаны төв байгууллага 7.Зөвлөлийн даргыг орон тооны гишүүдийн дотроос Ерөнхийлөгчтэй зөвшилцөн Ерөнхий сайдын санал болгосноор Улсын Их Хурал 6 жилийн хугацаагаар томилно.
19	Төрийн нууцын тухай Б – 1995.04.18 ХБ – 2016.12.01	1995.07.01	2017.09.01	10 дугаар зүйл. Төрийн нууцыг нууцлах 4.Объект, тодорхой үйл ажиллагааг нууцлахдаа тэдгээрийг халхлах арга хэмжээг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн баталсан журмын дагуу хэрэгжүүлнэ. 13 дугаар зүйл. Төрийн нууцыг хамгаалах талаар Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгч, Засгийн газрын бүрэн эрх 1.Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгч, Засгийн газар төрийн нууцыг хамгаалах талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ: 2/ Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тэргүүний хувьд: а/ төрийн нууцын хамгаалалтын талаар Засгийн газрын мэдээллийг сонсох, чиглэл өгөх, төрийн нууцыг хамгаалах талаар холбогдох байгууллага, албан тушаалтны үйл ажиллагаатай танилцах; б/ төрийн нууцыг боловсруулах, хадгалах, хамгаалах, ашиглах, объект, тодорхой үйл ажиллагааг халхлах, төрийн нууцтай танилцах, төрийн нууцыг шилжүүлэх, татан авах, хаалттай хуралдаан хийх журмыг батлах. 14 дүгээр зүйл. Төрийн нууцыг хариуцаж буй байгууллагын бүрэн эрх 3.Байгууллага нь өөрт хадгалагдаж байгаа төрийн нууцыг хариуцаж, түүнийг хамгаалах арга хэмжээг хууль тогтоомж, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн баталсан журамд нийцүүлэн зохион байгуулна. 19 дүгээр зүйл. Төрийн нууцтай танилцах эрх бүхий албан тушаалтан 1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын дарга, Ерөнхий сайд нь танилцуулахыг хуулиар

				<p>хориглосноос бусад төрийн нууцтай зэрэглэл харгалзахгүйгээр танилцана.</p> <p>21 дүгээр зүйл. Төрийн нууцыг ил болгох</p> <p>4.Үндэсний аюулгүй байдлын эрх ашгийн үүднээс төрийн нууцыг яаралтай ил болгох шаардлага гарсан онцгой тохиолдолд Тагнуулын ерөнхий газрын даргын саналыг үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхийлөгч уул асуудлыг шийдвэрлэнэ.</p>
20	<p>Төрийн тусгай хамгаалалтын тухай</p> <p>Б – 1995.04.27</p>	1995.07.01		<p>14 дүгээр зүйл. Төрийн тусгай хамгаалалтын алба хаагчийн тангараг</p> <p>2.Төрийн тусгай хамгаалалтын алба хаагчийн тангараг өргөх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p>
21	<p>Харьяатын тухай</p> <p>Б – 1995.06.05</p>	1995.07.15		<p>15 дугаар зүйл. Монгол Улсын иргэний харьяаллыг алдах үндэслэл</p> <p>2.Энэ зүйлийн 1 дэх хэсгийн 3-т заасан үндэслэлээр Монгол Улсын иргэний харьяаллыг алдах тохиолдолд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч түүнийг Монгол Улсын харьяат болгосон шийдвэрээ хүчингүй болгоно.</p> <p>19 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн эрх хэмжээ</p> <p>Монгол Улсын Ерөнхийлөгч бүрэн эрхийнхээ хүрээнд дор дурьдсан асуудлаар шийдвэр гаргана:</p> <p>1/гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнийг Монгол Улсын харьяат болгох;</p> <p>2/Монгол Улсын харьяатаас гаргах;</p> <p>3/Монгол Улсын иргэний харьяаллыг сэргээн тогтоох.</p> <p>24 дүгээр зүйл. Иргэний харьяаллын асуудлаар гарах шийдвэр</p> <p>1.Монгол Улсын харьяат болох, харьяатаас гарах, иргэний харьяаллыг сэргээн тогтоолгох хүсэлтийг зөвшөөрөх тохиолдолд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч зарлиг, татгалзах тохиолдолд захирамж гаргана.</p>
22	<p>Дотоодын цэргийн тухай</p> <p>Б – 1995.10.17</p>	1995.10.17	2014.01.16/ 2014.04.01	<p>14 дүгээр зүйл. Дотоодын цэргийн алба хаагчийн эрх зүйн байдал</p> <p>3.Дотоодын цэргийн алба хаагчид Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар батлагдсан дүрэмт хувцас, цэргийн цол хэрэглэнэ...</p>
23	<p>Ард нийтийн санал асуулгын тухай</p> <p>Б – 1995.10.19</p>	1995.10.19	2016.02.05	<p>11 дүгээр зүйл. Санал асуулгыг санаачлах эрх бүхий этгээд</p> <p>1.Энэ хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан асуудлаар Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар, Улсын Их Хурлын нийт гишүүний гуравны нэгээс доошгүй нь хамтарч, мөн зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан асуудлаар Үндсэн хуулийн хорин зургадугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан хууль санаачлагчид тус тус санал асуулга явуулахыг санаачлах эрхтэй.</p>
24	<p>Онц байдлын тухай</p> <p>Б – 1995.11.14</p>	1995.11.14		<p>5 дугаар зүйл. Онц байдал зарлах</p> <p>1.Үндсэн хуулийн хорин тавдугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан онцгой нөхцөл Улсын Их Хурлын ээлжит болон ээлжит бус чуулган чуулж байх үед бий болсон бол Улсын Их Хурал онц байдал зарлах тухай асуудлыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар, эсхүл Улсын Их Хурлын нийт гишүүдийн дөрөвний нэгээс доошгүйн санаачилгаар хэлэлцэж шийдвэрлэнэ.</p> <p>9 дүгээр зүйл. Онц байдал тогтоосон шийдвэрийг хэрэгжүүлэх талаархи Зөвлөлийн онцгой бүрэн эрх</p> <p>2.Зөвлөл хэлэлцсэн асуудлыг олонхийн саналаар шийдвэрлэж тогтоол гаргана. Зөвлөлийн тогтоолд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч гарын үсэг зурна. Санал зөрвөл Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн саналаар асуудлыг шийдвэрлэнэ. Энэ тохиолдолд Ерөнхийлөгч зарлиг гаргана.</p>
25	<p>Монгол Улсын Прокурорын байгууллагын тухай</p> <p>Б – 1993.04.23 ХБ – 2002.07.04</p>	1995.12.26- ны хуулиар нэмсэн	2002.09.01	<p>36 дугаар зүйл. Прокурорын зэрэг дэв, бэлгэдэл энгэрийн тэмдэг</p> <p>6.Прокурор дүрэмт хувцастай байна. Прокурорын дүрэмт хувцсанд прокурорын зэрэг дэвийг тусгасан ялгах тэмдэг байна. Тэдгээрийн загвар, хэрэглэх журмыг Ерөнхийлөгч батална.</p>

26	Ахмад настан, түүнд үзүүлэх хөнгөлөлт, үйлчилгээний тухай Б – 1995.12.18	1996.02.01	2005.12.08	9 дүгээр зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх хүндэтгэл 2.Билгийн улирлын хаврын тэргүүн сар-цагаан сарын шинийн нэгнийг тохиолдуулан тухайн нутаг дэвсгэрийн ... 100 ба түүнээс дээш настай ахмад настанд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн мэндчилгээ, гарын бэлгийг тус тус гардуулна.
27	Гаалийн тухай Б – 1996.05.16	1996.07.01	2008.05.20/ 2008.07.01	64 дүгээр зүйл. Гаалийн улсын байцаагчийн зэрэг дэв 2.Гаалийн тэргүүн түшмэлийн албан тушаалын зэрэг дэвийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... олгоно.
28	Шүүхийн шийдвэр биелүүлэх тухай Б – 1996.11.15 ХБ – 2002.01.10	1996.11.15	2002.05.10	102 дугаар зүйл. Цаазаар авах ял оногдуулсан шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэх 3.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч хэргийг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор ялтанд уучлал үзүүлэх эсэх асуудлыг шийдвэрлэнэ. Шаардлагатай тохиолдолд уг хугацааг 30 хүртэл хоногоор сунгаж болно. 6.Цаазаар авах ялыг гүйцэтгэх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар батална.
29	Монгол Улсын Их Хурлын тухай Б – 1997.02.06 ХБ – 2001.06.21	1997.02.06	2001.07.01	8 дугаар зүйл. Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулган Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулганыг Улсын Их Хурлын сонгууль явуулсан өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор Монгол Улсын Ерөнхийлөгч зарлиг гаргаж товлон зарлана. 10 дугаар зүйл. Ээлжит бус чуулган 2.Ээлжит бус чуулганыг Улсын Их Хурлын нийт гишүүний гуравны нэгээс дээшхийн шаардсанаар, эсхүл Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын даргын санаачилгаар хуралдуулна. 11 дүгээр зүйл. Онцгой чуулган 1.Үндсэн хуулийн 25 дугаар зүйлийн 2, 3 дахь хэсэгт заасан онцгой нөхцөл байдал Улсын Их Хурлын чуулганы чөлөө цагт бий болсон, эсхүл Монгол Улсын Ерөнхийлөгч онц болон дайны байдал зарласан бол түүнээс хойш 72 цагийн дотор Улсын Их Хурал онцгой чуулган товлонхгүйгээр, тухайлбал Улсын Их Хурлын гишүүд зар мэдээ хүлээлгүйгээр хүрэлцэн ирж хуралдана.
30	Монгол Улсын Их Хурлын хуралдааны дэгийн тухай Б – 1997.02.06	1997.02.06	2006.01.26	4 дүгээр зүйл. Хуралдааны нийтлэг журам 4.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч хуралдаанд өөрийн тааллаар оролцож үг хэлж болно. 9 дүгээр зүйл. Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулганы хуралдааныг зохион байгуулах 1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч анхдугаар чуулганыг нээж үг хэлнэ. 5.Шинээр сонгогдсон Улсын Их Хурлын гишүүдийг тангараг өргөх ёслол үйлдэж дуустал Ерөнхийлөгч, харин Улсын Их Хурлын даргыг сонгох хүртэл Улсын Их Хурлын насаар хамгийн ахмад гишүүн чуулганы хуралдааныг даргална. 15 дугаар зүйл. Ерөнхий сайдыг томилох 1.Ерөнхийлөгч Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 2-т заасан журмаар нэр дэвшүүлсэн хүнийг Ерөнхий сайдаар томилуулах тухай саналаа Улсын Их Хурлын даргыг сонгосноос хойш 14 хоногийн дотор Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлнэ. 2.Ерөнхий сайдын албан тушаалд нэг хүний нэр дэвшүүлнэ. 3.Нэр дэвшигчийг Ерөнхийлөгч танилцуулна... 4.Ерөнхий сайдад нэр дэвшигч олонхийн санал авч чадаагүй бол 14 хоногийн дотор дахин өөр хүний нэр дэвшүүлэхийг Ерөнхийлөгчид Улсын Их Хурал зөвлөнө. Дахин нэр дэвшүүлж томилох асуудлыг энэ зүйлд заасан журмаар гүйцэтгэнэ. 16 дугаар зүйл. Засгийн газрын гишүүдийг томилох 1.Үндсэн хуулийн хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 6, гучин есдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт зааснаар Улсын Их Хурал Ерөнхий сайдын санал болгосноор Засгийн газрын гишүүдийг томилж, Засгийн газрыг эмхлэн байгуулна. Ерөнхий сайд Ерөнхийлөгчтэй

				<p>зөвшилцөж Засгийн газрын гишүүнд нэр дэвшүүлсэн хүн бүрийг Улсын Их Хурлын зохих Байнгын хороогоор урьдчилан хэлэлцүүлэх бөгөөд Байнгын хорооны санал, дүгнэлт гарсны дараа Улсын Их Хурал чуулганаараа хэлэлцэнэ.</p> <p>17 дугаар зүйл. Засгийн газрыг огцруулах тухай Улсын Их Хурлын санаачилга</p> <p>1.Үндсэн хуулийн дөчин гуравдугаар зүйлийн 4 дэх хэсэгт зааснаар Улсын Их Хурлын нийт гишүүний дөрөвний нэгээс доошгүй нь Засгийн газрыг огцруулахыг хүсч гарын үсэг зурсан саналаа Улсын Их Хурлын даргад өргөн мэдүүлснээс хойш хорин дөрвөөс доошгүй цагийн дараа, гэхдээ 15 хоногийн дотор Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанаар хэлэлцэнэ. Ийнхүү хэлэлцэхдээ Засгийн газрыг огцруулах болсон үндэслэл бүхий санал, Байнгын хороодын дүгнэлт, нам, эвслийн бүлгийн саналыг сонсоно. Уг асуудлаар Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайдын санал, хэрэв Үндсэн хуулийн жаран зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 3, 4-т заасан үндэслэл байна гэж үзвэл Үндсэн хуулийн цэцийн дүгнэлтийг заавал сонсоно. Дараа нь Улсын Их Хурлын гишүүн, Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүн, эсхүл Засгийн газрыг огцруулахыг санаачлагч гишүүдэд асуулт тавьж, хариулт авна. Улсын Их Хурлын даргын саналаар асуулт, хариултыг тасалсны дараа санал, шүүмжлэл явуулна. Санал, шүүмжлэлийг тасалсны дараа Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд үг хэлж болно.</p> <p>18 дугаар зүйл. Засгийн газрыг огцруулах тухай Ерөнхийлөгчийн санал</p> <p>Засгийн газрыг огцруулах тухай Ерөнхийлөгчийн саналыг энэ хуулийн 17 дугаар зүйлд заасан журмаар Улсын Их Хурал хэлэлцэн шийдвэрлэнэ.</p> <p>22 дугаар зүйл. Ерөнхий прокурор, түүний орлогчийг Ерөнхийлөгч томилохдоо Улсын Их Хуралтай зөвшилцөх</p> <p>1.Үндсэн хуулийн тавин зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт зааснаар Ерөнхий прокурор, түүний орлогчийг Ерөнхийлөгч томилохдоо Улсын Их Хуралтай зөвшилцөнө.</p> <p>4.Ерөнхийлөгчийн санал болгосон нэр дэвшигч хуралдаанд оролцсон нийт гишүүний олонхийн дэмжлэг авч чадаагүй тохиолдолд Ерөнхийлөгч дахин өөр санал оруулж болно.</p> <p>24 дүгээр зүйл. Гадаад улсад суух бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүнийг Ерөнхийлөгч томилох, эгүүлэн татахдаа Улсын Их Хуралтай зөвшилцөх</p> <p>1.Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5-д зааснаар Монгол Улсаас гадаад улсад суух бүрэн эрхт төлөөлөгчийн газрын тэргүүнийг Ерөнхийлөгч томилох, эгүүлэн татахдаа Улсын Их Хуралтай зөвшилцөнө.</p> <p>25 дугаар зүйл. Ард нийтийн санал асуулга явуулах</p> <p>1.Улсын Их Хурал нь Үндсэн хуулийн хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 16-д заасан ёсоор ард нийтийн санал асуулга явуулах тухай асуудлыг гагцхүү хууль санаачлах эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтны саналаар үүсгэн хэлэлцэнэ.</p> <p>29 дүгээр зүйл. Ерөнхийлөгч, Засгийн газар Монгол Улсын олон улсын гэрээний төслийг Улсын Их Хуралтай зөвшилцөх</p> <p>1.Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 4-т заасны дагуу Ерөнхийлөгч Монгол Улсын нэрийн өмнөөс байгуулах олон улсын гэрээний мөн хуулийн гучин наймдугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 9-д заасны дагуу Засгийн газар дараа соёрхон батлуулах Монгол Улсын олон улсын гэрээний /цаашид “гэрээ” гэх/ төслийг Улсын Их Хуралтай зөвшилцөнө.</p>
--	--	--	--	--

				31 дүгээр зүйл. Ерөнхийлөгч Улсын Их Хуралд ажлаа хариуцах 1.Монгол Улсын Үндсэн хуулийн гучин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт зааснаар Ерөнхийлөгч Улсын Их Хуралд ажлаа хариуцна.
31	Үндсэн хуулийн цэцэд маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай Б – 1997.05.01	1997.05.01		18 дугаар зүйл. Террорист үйлдлийн сөрөг тусгай ажиллагаа явуулах журам 18.2.Террорист үйлдлийн сөрөг тусгай ажиллагаа явуулах дүрмийг Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.
Нацагийн БАГАБАНДИ (1997.06.20 - 2001.06.08)				
32	Гүйцэтгэх ажлын тухай Б – 1997.12.19	1997.12.19		22 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх ажлын хяналт 22.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын дарга, Ерөнхий сайд гүйцэтгэх байгууллагын үйл ажиллагаатай танилцана.
33	Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгчдийг цагаатгах, тэдэнд нөхөх олговор олгох тухай Б – 1998.01.02	1998.01.02		24 дүгээр зүйл. Улс төрийн хилс хэрэгт хэлмэгдэгчдийг цагаатгах тухай хуулийн хэрэгжилтэд хяналт тавих байгууллага 24.3...Улсын комиссын гишүүдийг Улсын комиссын даргын өргөн мэдүүлснээр Монгол Улсын Ерөнхийлөгч томилно... 24.4. Улсын комиссын дүрмийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.
34	Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх тухай Б – 1997.12.05 ХБ – 2019.06.06	1998.01.19	2020.01.01	16 дугаар зүйл. Гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг зохицуулах хэлбэр 16.2.Улсын хэмжээний зохицуулах зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... тогтооно.
35	Дайн бүхий байдлын тухай Б – 1998.01.08	1998.02.16		5 дугаар зүйл. Дайн бүхий байдал зарлах 5.1.Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлөөс дайн бүхий байдал зарлах нөхцөл бүрдсэн тухай оруулсан санал, дүгнэлтийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурал хэлэлцэж, дайн бүхий байдлыг зарлах, эсэх талаар шийдвэр гаргана.
36	Дайны байдлын тухай Б – 1998.05.15	1998.05.15		5 дугаар зүйл. Дайны байдал зарлах 5.1.Дайны байдал зарлах тухай асуудлыг Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөл хэлэлцэж гаргасан шийдвэрийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Монгол Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж, дайны байдал зарлах эсэхийг Монгол Улсын Их Хурал хэлэлцэн шийдвэрлэнэ. 5.2.Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы чөлөө цагт, хойшлуулшгүй тохиолдолд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч дайны байдал зарлах тухай зарлиг гаргана... 6 дугаар зүйл. Дайны байдлыг цуцлах 6.1.Дайны байдал зарласан онцгой нөхцөл байдал бүрэн арилсан тухай үндэсний аюулгүй байдлын хорооны саналыг үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурал дайны байдлыг цуцлах шийдвэр гаргана. 9 дүгээр зүйл. Батлан хамгаалах удирдлагын тогтолцоо 9.1. Батлан хамгаалах удирдлагын тогтолцоо нь Монгол Улсын Их Хурал, Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, түүний тэргүүлсэн Үндэсний аюулгүй байдлын хороо, Засгийн газар, Цэргийн дээд командлалын газар, батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, Зэвсэгт хүчний Жанжин штаб, цэргийн удирдлагын байгууллагууд, аймаг, нийслэлийн батлан хамгаалах газар, сум, дүүргийн батлан хамгаалах товчооноос бүрдэнэ. 10 дугаар зүйл. Батлан хамгаалах захиргааны удирдлага Батлан хамгаалах захиргааны удирдлагыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, түүний тэргүүлсэн Үндэсний

				<p>аюулгүйн байдлын хороо, Засгийн газар, батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, аймаг, нийслэлийн батлан хамгаалах газар; сум, дүүргийн батлан хамгаалах товчоо энэ хууль, бусад хуулиар олгогдсон бүрэн эрхийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.</p> <p>13 дугаар зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх</p> <p>13.1.Дайны байдалтай холбогдуулан Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагч дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>Тайван цагт:</p> <p>13.1.1.Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын хороо, Цэргийн дээд командлалын газрын бүтэц, зохион байгуулалт, чиг үүргийн тухай саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;</p> <p>13.1.2.улс орныг дайны байдалд шилжүүлэх ерөнхий төлөвлөгөөний талаар Улсын Их Хуралд санал, дүгнэлт оруулах;</p> <p>13.1.3.зэвсэгт хүчийг бэхжүүлэх талаар Засгийн газарт чиглэл өгөх;</p> <p>13.1.4.улсын болон цэргийн дайчилгааны материаллаг нөөцийн бүрдүүлэлт, зарцуулалтад хяналт тавих.</p> <p>Дайны байдлын үед:</p> <p>13.1.5.Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын хороо, Цэргийн дээд командлалын газрыг тэргүүлэх;</p> <p>13.1.6.дайны байдал зарлахад хүргэсэн нөхцөл байдал өргөжин гүнзгийрүүлэхгүй байхад чиглэсэн арга хэмжээ авах;</p> <p>13.1.7.Цэргийн дээд командлалын газрын бүрэлдэхүүнийг томилох, өөрчлөх саналыг Үндэсний аюулгүй байдлын хороонд оруулах;</p> <p>13.1.8.дайны байдлын үед зэвсэгт хүчний гүйцэтгэх үүргийг тодорхойлон түүнийг хэрэглэх төлөвлөгөөг баталж, зэвсэгт тэмцлийг ерөнхий удирдлагаар хангах.</p> <p>23 дугаар зүйл. Зэвсэгт хүчин</p> <p>23.2.Зэвсэгт хүчин гагцхүү Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн тушаалаар байлдааны ажиллагааг эхлэн явуулна.</p>
37	Дайчилгааны тухай Б – 1998.05.15	1998.05.15		<p>6 дугаар зүйл. Дайчилгаа зарлах</p> <p>6.1.Дайчилгааг Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн дүгнэлтийг үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхийлөгч зарлана.</p> <p>12 дугаар зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх</p> <p>12.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тайван цагт дайчилгааны талаар дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>12.1.1.Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын дайчилгааны төлөвлөгөөг батлах;</p> <p>12.1.2.зэвсэгт хүчний дайчилгааны нөөцийн бүрдүүлэлтэд хяналт тавих, энэ талаар Засгийн газарт чиглэл өгөх;</p> <p>12.1.3.төрийн байгууллагын удирдах албан тушаалтны цэргийн бэлтгэл, дайчилгааны бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүний бүртгэл, давтан бэлтгэл, сургалтын байдалд хяналт тавих.</p> <p>12.2.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч дайчилгаа зарласан үед дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>12.2.1.бүх нийтийн буюу хэсэгчилсэн дайчилгаа зарлах тухай шийдвэр гаргах;</p> <p>12.2.2.Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын дарга, холбогдох бусад албан тушаалтны илтгэлийг сонсож, чиглэл, үүрэг даалгавар өгөх;</p> <p>12.2.3.цэргийн албанд татах бэлтгэл офицер, дайчилгааны бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүний насны дээд, доод хязгаарыг шинэчлэн тогтоох, байлдагч түрүүчийн цэргийн алба хаах хугацааг сунгах тухай шийдвэр гаргах.</p> <p>23 дугаар зүйл. Дайчилгааны бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүнийг дайчлах</p>

				23.1.Дайчилгааны бэлтгэл нөөцийн бүрэлдэхүүн, тэдгээрийг дайчлах журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно.
38	Монгол Улсын үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тухай Б – 1992.05.29	1999.04.22-ны хуулиар нэмсэн		<p>5 дугаар зүйл. Зөвлөлийн тэргүүн, гишүүд, тэдгээрийн бүрэн эрх, чиг үүрэг</p> <p>3.Зөвлөлийн тэргүүн нь Монгол Улсын Үндсэн хуульд зааснаар Монгол Улсын Ерөнхийлөгч байна. Зөвлөлийн тэргүүн нь Зөвлөлийн ажлыг бүхэлд нь удирдаж, дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>1/ Зөвлөлийн хуралдаанд хэлэлцэх асуудлыг тодорхойлж, хуралдааныг товлон, даргалах;</p> <p>2/ Зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг нэмэгдүүлэх саналыг Улсын Их Хуралд оруулах;</p> <p>3/ төрийн гадаад, дотоод бодлогыг хэрэгжүүлэхэд Зөвлөлийг төлөөлөх;</p> <p>4/ Зөвлөлийн ажлын хэсэг байгуулж ажиллуулах;</p> <p>5/ хуульд заасан бусад бүрэн эрх.</p> <p>10 дугаар зүйл. Зөвлөлийг мэдээллээр хангах тогтолцоо</p> <p>3.Зөвлөлийн мэдээллийн нэгдсэн сангийн бүтэц, зохион байгуулалт, бүрдүүлэлт, ашиглалтын журмыг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар тогтооно...</p>
39	Тагнуулын байгууллагын тухай Б – 1999.07.08	1999.07.08		<p>14 дүгээр зүйл. Тагнуулын ерөнхий газрын удирдлага</p> <p>14.1.Тагнуулын ерөнхий газрын даргаар төрийн албанд 15-аас доошгүй жил ажилласан, сүүлийн 5 жил төрийн албанд тасралтгүй ажиллаж байгаа Монгол Улсын иргэнийг Ерөнхий сайд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчтэй зөвшилцөн санал болгосноор Засгийн газар 6 жилийн хугацаагаар томилж, чөлөөлнө.</p> <p>16 дугаар зүйл. Тагнуулын байгууллагын үйл ажиллагаанд тавих хяналт</p> <p>16.2.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч-Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тэргүүн нь шаардлагатай гэж үзвэл тагнуулын байгууллагын даргын илтгэл, мэдээллийг сонсож, тэдгээртэй холбоотой үйл ажиллагаатай танилцаж, Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн хуралдаанаар хэлэлцэн тогтсоны үндсэн дээр үндэсний аюулгүй байдлыг хангахтай холбогдсон асуудлаар даалгавар өгнө.</p> <p>18 дугаар зүйл. Тагнуулын ажилтны тангараг</p> <p>18.2.Тагнуулын ажилтны тангараг өргөх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p>
40	Иргэний бүртгэлийн тухай Б – 1999.10.14 ХБ – 2018.06.21	1999.11.14	2018.11.01	<p>18 дугаар зүйл. Овог, эцгийн нэр, нэр өөрчилсний бүртгэл</p> <p>18.4.7.гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнийг Монгол Улсын харьяат болгосон тухай Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлиг;</p> <p>22 дугаар зүйл. Иргэний үнэмлэх</p> <p>22.4.2.Монгол Улсын харьяат болгосон болон иргэний харьяаллыг сэргээн тогтоосон Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлиг.</p>
41	Дипломат албаны тухай Б – 2000.10.05	2000.10.30		<p>5 дугаар зүйл. Гадаад хэргийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын чиг үүрэг</p> <p>5.2.Энэ хуулийн 5.1.14-т заасан төрийн дипломат ёслолыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн баталсан Төрийн ёслолын журмаар зохицуулна.</p> <p>9 дүгээр зүйл. Дипломат албанд ажиллагчид</p> <p>9.3.Дипломат ажилтны тангараг өргөх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>14 дүгээр зүйл. Дипломат цол</p> <p>14.2.Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд, Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин цолыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... олгоно.</p> <p>14.4.Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд, Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин цолны ялгах тэмдгийн тодорхойлолт, загварыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>16 дугаар зүйл. Дипломат төлөөлөгчийн газарт ажиллагчдыг томилох, эгүүлэн татах, чөлөөлөх</p>

				16.1.Монгол Улсаас гадаад улсад суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт элчин сайд, Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын дэргэд суух Байнгын төлөөлөгчийг болон олон улсын бусад байгууллагын дэргэд суух Байнгын төлөөлөгч нь гадаад улсад суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт элчин сайдын үүргийг хавсран гүйцэтгэх тохиолдолд түүнийг Ерөнхийлөгч Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5-д заасны дагуу томилж, эгүүлэн татна.
42	Харьяатын тухай Б – 1995.06.05	2000.12.07-ны хуулиар нэмсэн		9 дүгээр зүйл. Монгол Улсын харьяат болох нөхцөл 3.Монгол Улсын төлөө гарамгай гавьяа байгуулсан, эсхүл Монгол Улсад онц шаардлагатай мэргэжил, мэргэшил эзэмшсэн, шинжлэх ухааны аль нэг салбарт онцгой амжилт гаргасан буюу гаргах боломжтой гадаадын иргэнийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч энэ зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1, 2-т заасан нөхцөлийг үл харгалзан Монгол Улсын харьяат болгож болно.
Нацагийн БАГАБАНДИ (2001.06.08 - 2005.06.03)				
43	Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай Б – 2000.12.07	2000.12.29	2020.01.23	5 дугаар зүйл. Комиссын гишүүнд нэр дэвшүүлэх, томилох 5.1. Комиссын гишүүнд нэр дэвшигчийн нэрийг Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын Хууль зүйн байнгын хороо, Улсын дээд шүүхийн саналыг үндэслэн Улсын Их Хурлын дарга Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлнэ.
44	Улсын Их Хурлын гишүүний эрх зүйн байдлын тухай Б – 1997.01.26	2001.06.21-ний хуулиар нэмсэн	2006.01.26	10 дугаар зүйл. Улсын Их Хурлын гишүүний бүрэн эрхийн баталгаа 10.Улсын Их Хурлын онцгой чуулган зарласан тохиолдолд Улсын Их Хурлын гишүүнийг чуулганд хүрэлцэн ирэх боломжийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч хангаж, шаардлагатай бол төрийн тусгай хамгаалалтад авна.
45	Монгол Улсын Их Хурлын тухай Б – 2001.06.21	2001.07.01	2006.01.26	5 дугаар зүйл. Улсын Их Хурлын бүрэн эрхийн хугацаа 5.5. Улсын Их Хурал өөрөө тарах бол тогтоол, Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлыг тараах бол зарлиг гаргана. Эдгээр шийдвэр нь эцсийн байна. 9 дүгээр зүйл. Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулган 9.1. Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулганыг Улсын Их Хурлын сонгууль явуулсан өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор Монгол Улсын Ерөнхийлөгч зарлиг гаргаж товлон зарлана. 10 дугаар зүйл. Ээлжит чуулган 10.3. Улсын Их Хурлын ээлжит чуулганы нээлт дээр Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд, нам, эвслийн бүлгийн төлөөлөгч үг хэлж болно. 11 дүгээр зүйл. Ээлжит бус чуулган 11.2. Ээлжит бус чуулганыг Улсын Их Хурлын нийт гишүүний гуравны нэгээс дээшхйн шаардсанаар, эсхүл Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын даргын санаачилгаар хуралдуулна. 12 дугаар зүйл. Онцгой чуулган 12.1. Үндсэн хуулийн хорин тавдугаар зүйлийн 2, 3 дахь хэсэгт заасан онцгой нөхцөл байдал Улсын Их Хурлын чуулганы чөлөө цагт бий болсон, эсхүл Монгол Улсын Ерөнхийлөгч онц болон дайны байдал зарласан бол түүнээс хойш 72 цагийн дотор Улсын Их Хурал онцгой чуулган товлонхгүйгээр, тухайлбал Улсын Их Хурлын гишүүд зар мэдээ хүлээлгүйгээр хүрэлцэн ирж хуралдана.
46	Үндэсний аюулгүй байдлын тухай Б – 2001.12.27	2001.12.27		8 дугаар зүйл. Үндэсний аюулгүй байдлыг хангахад Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгч, Засгийн газрын бүрэн эрх 8.2.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тэргүүний хувьд Үндсэн хууль, бусад хуулиар олгогдсон бүрэн эрхийнхээ хүрээнд үндэсний аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааг ерөнхий удирдлагаар хангаж, үндэсний аюулгүй байдлыг хангах

				<p>асуудлаар холбогдох байгууллагуудын ажилтай танилцаж, чиглэл өгнө.</p> <p>18 дугаар зүйл. Үндэсний аюулгүй байдлыг хангах асуудлаар мэдээлэл солилцох, зөвлөлдөх ажлын хэсэг</p> <p>18.2.Ажлын хэсгүүдийг Зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга удирдлагаар хангаж, үйл ажиллагааг нь уялдуулан зохицуулна. Ажлын хэсгүүдийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг Зөвлөлийн гишүүдийн саналыг үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p>
47	<p>Зэвсэгт хүчний тухай Б – 2002.05.16</p>	2002.05.16	2016.09.01	<p>11 дүгээр зүйл. Зэвсэгт хүчний ерөнхий удирдлага</p> <p>11.1.Зэвсэгт хүчний ерөнхий удирдлагыг Улсын Их Хурал, Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Монгол Улсын Засгийн газар, батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн Үндсэн хууль, энэ хууль, бусад хуулиар олгогдсон бүрэн эрхийнхээ хүрээнд хэрэгжүүлж, иргэний хяналт тавина.</p> <p>13 дугаар зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх</p> <p>13.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд Үндсэн хууль, Ерөнхийлөгчийн тухай хуульд зааснаас гадна дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>13.1.1.зэвсэгт хүчний тайван цагийн болон дайны байдлын үеийн зохион байгуулалтын бүдүүвчийг батлах;</p> <p>13.1.2.зэвсэгт хүчнийг дайнд ашиглах төлөвлөгөөг баталж, цэргийг байлдааны бэлэн байдлын дээд зэргүүдэд шилжүүлэх, байлдааны ажиллагаа эхлэх шийдвэрийг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу гаргах;</p> <p>13.1.3.зэвсэгт хүчнийг дайны байдлын үеийн бүтэц, зохион байгуулалтад шилжүүлэх шийдвэр гаргах;</p> <p>13.1.4.зэвсэгт хүчнийг ашиглах номлолыг батлах;</p> <p>13.1.5.зэвсэгт хүчний Жанжин штабын дүрмийг батлах;</p> <p>13.1.6.зэвсэгт хүчний Жанжин штабын даргыг Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн томилох;</p> <p>13.1.7.улсын хил, онц чухал объектын хамгаалалтад ерөнхий зориулалтын цэргээр дэмжлэг үзүүлэх шийдвэр гаргах;</p> <p>13.1.8.зэвсэгт хүчний анги, байгууллагыг аж ахуй, бүтээн байгуулалтын ажилд оролцуулах журмыг тогтоох;</p> <p>13.1.9.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.</p>
48	<p>Төрийн албаны тухай Б – 2002.06.28 ХБ – 2017.12.07</p>	2002.06.28	2019.01.01	<p>12 дугаар зүйл. Төрийн жинхэнэ албан хаагчийн тангараг</p> <p>12.2. Төрийн жинхэнэ албан хаагчийн тангараг өргөх ёслолын журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тогтооно.</p> <p>15 дугаар зүйл.Төрийн жинхэнэ албан хаагчийн үйл ажиллагаанд хориглох зүйл</p> <p>15.1.4. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зөвшөөрөлгүйгээр гадаад орны төрийн дээд цол, одон, медаль, төрийн бусад шагнал авах;</p> <p>20 дугаар зүйл.Төрийн жинхэнэ албан тушаалын зэрэг дэв</p> <p>20.2. Тэргүүн түшмэлийн албан тушаалын зэрэг дэвийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... олгоно.</p> <p>33 дугаар зүйл.Төрийн албаны удирдлага</p> <p>33.1. Төрийн албан хаагчийн ерөнхий удирдлагыг Улсын Их Хурал, Ерөнхийлөгч, Засгийн газар, Шүүхийн ерөнхий зөвлөл, Улсын ерөнхий прокурор бүрэн эрхийнхээ хүрээнд хэрэгжүүлнэ.</p> <p>34 дүгээр зүйл.Төрийн албаны төв байгууллага</p> <p>34.7.Зөвлөлийн даргыг Ерөнхийлөгчийн санал болгосноор Улсын Их Хурал 6 жилийн хугацаагаар томилох бөгөөд нэр дэвшигч нь төрийн жинхэнэ албан тушаалд 15-аас доошгүй жил ажилласан, удирдах ажлын дадлага, туршлагатай, ял шийтгэлгүй, 45 нас хүрсэн Монгол Улсын иргэн байна.</p>

49	Прокурорын байгууллагын тухай Б – 2002.07.04 ХБ – 2017.06.09	2002.09.01	2007.08.14	17 дугаар зүйл.Прокурорын үүрэг 17.2.Прокурорын ёс зүйн дүрмийг Ерөнхийлөгч батална.
50	Прокурорын байгууллагын тухай Б – 2002.07.04 ХБ – 2017.06.09	2002.09.01	2017.07.01	<p>9 дүгээр зүйл.Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогч, тэдгээрийн бүрэн эрхийн хугацаа</p> <p>9.1.Прокурорын байгууллагыг Ерөнхийлөгч Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн зургаан жилийн хугацаагаар томилсон Улсын ерөнхий прокурор толгойлно.</p> <p>9.3.Ерөнхийлөгч Улсын ерөнхий прокурорын саналыг үндэслэн түүний орлогчийг Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн зургаан жилийн хугацаагаар томилох бөгөөд тэр нь Улсын ерөнхий прокурорын өмнө ажлаа хариуцна.</p> <p>9.6.Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогчийг эрүүгийн хариуцлагад татахтай холбогдуулж бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх эсэх тухай асуудлыг эрх бүхий байгууллагын саналыг үндэслэн Ерөнхийлөгч шийдвэрлэнэ.</p> <p>36 дугаар зүйл.Хууль зүйн баталгаа</p> <p>36.1.Прокурорыг гэмт хэрэг үйлдэж байхад нь буюу хэргийн газарт гэмт үйлдлийнх нь нотлох баримттайгаар баривчилснаас бусад тохиолдолд Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогчийг Ерөнхийлөгчийн зөвшөөрөлгүйгээр, бусад прокурорыг Улсын ерөнхий прокурорын зөвшөөрөлгүйгээр албадан саатуулах, цагдан хорих, баривчлах, орон байр, албан тасалгаа, уналга болон биед нь халдах, үзлэг, нэгжлэг хийхийг хориглоно.</p> <p>36.2.Прокурорыг гэмт хэрэг үйлдэж байхад нь буюу гэмт хэргийн газар гэмт үйлдлийнх нь нотлох баримттайгаар баривчилсан, эсхүл эрүүгийн хариуцлага татах хангалттай үндэслэл тогтоогдсон бол энэ тухай Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогчийн талаар Ерөнхийлөгчид, бусад прокурорын талаар Улсын ерөнхий прокурорт 48 цагийн дотор мэдэгдэнэ.</p> <p>36.3.Ерөнхийлөгч буюу Улсын ерөнхий прокурор 10 хоногийн дотор прокурорыг эрүүгийн хариуцлагад татах зөвшөөрөл олгох эсэхийг шийдвэрлэнэ.</p> <p>40 дүгээр зүйл.Прокурорын тангараг</p> <p>40.2.Прокурорын тангараг өргөх ёслолын журмыг Ерөнхийлөгч тогтооно.</p> <p>41 дүгээр зүйл.Прокурорын зэрэг дэв, бэлгэдэл, энгэрийн тэмдэг, дүрэмт хувцас</p> <p>41.2.Төрийн хууль цаазын тэргүүн зөвлөх, төрийн хууль цаазын шадар зөвлөхийн зэрэг дэвийг Ерөнхийлөгчийн зарлигаар ... олгоно.</p> <p>41.5.Прокурорын зэрэг дэв олгох дүрэм, бэлгэдэл, энгэрийн тэмдгийн загвар, тэдгээрийг хэрэглэх журмыг Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>41.6.Прокурор дүрэмт хувцастай байна.Прокурорын дүрэмт хувцсанд прокурорын зэрэг дэвийг тусгасан ялгах тэмдэг байна.Тэдгээрийн загвар, хэрэглэх журмыг Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>42 дугаар зүйл. Прокурорын үйл ажиллагаа, мэргэшлийн түвшинг шалгах</p> <p>42.3.Мэргэжлийн зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>42' дүгээр зүйл. Прокурорын ёс зүйн зөвлөл</p> <p>42'.5.Прокурорын ёс зүйн дүрэм, Зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>44 дүгээр зүйл.Сахилгын шийтгэл</p> <p>44.4.Прокурорын сахилгын дүрмийг Ерөнхийлөгч батална.</p>
51	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай Б – 2002.01.10	2002.09.01	2017.07.01	<p>131 дүгээр зүйл. Цаазаар авах ял оногдуулсан шүүхийн шийтгэх тогтоолыг гүйцэтгэх</p> <p>131.3.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч хэргийг хүлээн авснаас хойш 30, зайлшгүй шаардлагатай бол 60</p>

	ДМ – 2017.06.09			хоногийн дотор ялтанд уучлал үзүүлэх эсэх асуудлыг шийдвэрлэнэ. 131.6.Цаазаар авах ялыг гүйцэтгэх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар батална.
52	Эрүүгийн хууль Б – 2002.01.03	2002.09.01		53 дугаар зүйл. Цаазаар авах 53.3.Цаазаар авах ял шийтгүүлсэн этгээд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид хандаж уучлал хүсэх эрхтэй. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч цаазаар авах ял шийтгүүлсэн этгээдийн амийг уучилсан тохиолдолд гучин жилийн хугацаагаар гянданд хорих ялаар солино.
53	Үндэсний их баяр наадмын тухай Б – 2003.06.19	2003.06.19		3.1.Монгол Улсын Төрийн тугийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн баталсан журмын дагуу улсын баяр наадмын төв талбайд хүндэтгэн зална. 3.2.Улсын баяр наадмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нээнэ. 4.1.Улсын баяр наадмыг хааж Монгол Улсын Ерөнхийлөгч үг хэлнэ. 5.3.Улсын баяр наадмыг тохиолдуулан Монгол Улсын Ерөнхийлөгч төрийн дайллага хийнэ. 6.1.Баяр наадмыг зохион байгуулах хорооны саналыг үндэслэн бөх, уяач, харваачид үндэсний спортын төрлөөр улсын цолыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... олгоно. 12.4.1.улсын баяр наадамд үзүүлсэн амжилтыг үндэслэн бөх, уяач, харваачид үндэсний спортын төрлөөр улсын цол олгох, хасах саналыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид өргөн мэдүүлж, шийдвэрлүүлэх;
54	Гамшгаас хамгаалах тухай Б – 2003.06.20	2003.07.20	2017.02.02	9 дүгээр зүйл. Бэлэн байдлын зэрэгт шилжүүлэх 9.9.Шаардлагатай гэж үзсэн тохиолдолд Засгийн газрын саналыг үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхийлөгч зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд гамшгийн үед аврах, хор уршгийг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох арга хэмжээнд зэвсэгт хүчнийг татан оролцуулах шийдвэр гаргана.
55	Нийтээр тэмдэглэх баярын болон тэмдэглэлт өдрүүдийн тухай Б – 2003.12.18	2003.12.18		6 дугаар зүйл. Нийтээр тэмдэглэх баярын болон тэмдэглэлт өдрүүдийг тэмдэглэн өнгөрүүлэх 6.1.Нийтээр тэмдэглэх баярын болон тэмдэглэлт өдрүүдийг тэмдэглэн өнгөрүүлэхэд төрийн ёслолын арга хэмжээг зохион байгуулж болно. Төрийн ёслолын журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.
56	Терроризмтой тэмцэх тухай Б – 2004.04.23	2004.04.23	2019.10.10	12 дугаар зүйл. Террорист үйлдлийн сөрөг тусгай ажиллагаа явуулах журам 12.2.Террорист үйлдлийн сөрөг тусгай ажиллагаа явуулах дүрмийг Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.
57	Монгол Улсын Их Хурлын тухай Б – 2001.06.21	2004.05.13-ны хуулиар нэмсэн	2006.01.26	14 дүгээр зүйл. Улсын Их Хурлын чуулганы нийтлэг журам 14.1. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч чуулганд өөрийн тааллаар оролцон улс орны дотоод, гадаад байдлын нэн чухал асуудлаар мэдээлэх, төрийн бодлогын аливаа асуудлаар Улсын Их Хуралд саналаа оруулж, үг хэлж болно. Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүд, Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч, Улсын ерөнхий прокурор, Үндсэн хуулийн цэцийн дарга чуулганд оролцож болно.
58	Гамшгаас хамгаалах тухай Б – 2003.06.20	2005.01.13-ны хуулиар нэмсэн	2017.02.02	29 дүгээр зүйл. Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн байгууллагын албан хаагч 29.4.Энэ хуулийн 29.3-т заасан тангараг өргөх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тогтооно. 32 дугаар зүйл. Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн байгууллагын албан хаагчийн цол, дүрэмт хувцас, ялгах тэмдэг 32.3.Энэ зүйлийн 1-д заасан цол олгох журам болон дүрэмт хувцасны загварыг Ерөнхийлөгч ... тогтооно.
Намбарын ЭНХБАЯР (2005.06.03 - 2009.06.04)				
59	Олон нийтийн радио,	2005.07.01		21 дүгээр зүйл. Үндэсний зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, түүнийг томилох

	телевизийн тухай Б – 2005.01.27			21.5.Энэ хуулийн 21.3, 21.4-т заасан шалгуурыг удирдлага болгон дор дурдсан байгууллага, албан тушаалтан Үндэсний зөвлөлийн гишүүнд нэр дэвшүүлнэ: 21.5.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч 4 хүн;
60	Төрийн бэлгэ тэмдгийн тухай Б – 1994.05.20	2006.01.05-ны хуулиар нэмсэн		10 дугаар зүйл. Төрийн тугийг хүндэтгэн залах 2.Төрийн тугийг цэнгүүлэх, хүндэтгэн залах журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.
61	Монгол Улсын Их Хурлын тухай Б – 2006.01.26 ХБ – 2020.05.07	2006.01.26	2020.06.30	14 дүгээр зүйл. Анхдугаар чуулган 14.1.Анхдугаар чуулганыг ээлжит сонгуулийн санал хураалт явуулсан өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор Ерөнхийлөгч зарлигаар товлон зарлаж хуралдуулна. 14.2.Ерөнхийлөгч энэ хуулийн 14.1-д заасны дагуу зарлиг гаргахдаа анхдугаар чуулган нээх өдрийг Улсын Их Хуралд суудал авсан намуудтай зөвшилцсөн байна. 16 дугаар зүйл. Ээлжит бус чуулган 16.2.Ээлжит бус чуулганыг нийт гишүүний гуравны нэгээс дээшхийн шаардсанаар, эсхүл Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын даргын санаачилгаар хуралдуулна. 16.3.Ерөнхийлөгч болон Улсын Их Хурлын гишүүд нь ээлжит бус чуулган хуралдуулах санал, хэлэлцэх асуудлыг Улсын Их Хурлын даргад өргөн мэдүүлнэ. 17 дугаар зүйл. Онцгой чуулган 17.1.Ээлжит чуулганы чөлөөт цагт Ерөнхийлөгч онц болон дайны байдал зарлавал түүнээс хойш 72 цагийн дотор Улсын Их Хурлын онцгой чуулган хуралдах бөгөөд гишүүд зар хүлээлгүйгээр хуралдаанд хүрэлцэн ирнэ. 29 дүгээр зүйл. Чуулганы хуралдааны нийтлэг журам 29.5.Ерөнхийлөгч нэгдсэн хуралдаанд тааллаараа оролцож төрийн гадаад, дотоод бодлогын асуудлаар үг хэлэх, мэдээлэл хийх эрхтэй. 30 дугаар зүйл. Улсын Их Хурлын бүрэн эрхийн хугацаа 30.4.Энэ хуулийн 30.2, 30.3-т заасан нөхцөл байдал үүссэнийг Улсын Их Хурал нээлттэй чуулганаар хэлэлцэж Ерөнхийлөгчтэй санал тохиролцсоны үндсэн дээр ил санал хураалтаар тогтоол гаргаж шийдвэрлэнэ. 31 дүгээр зүйл. Улсын Их Хурлын бүрэн эрх хугацаанаас өмнө дуусгавар болох 31.1.Дор дурдсан тохиолдолд Улсын Их Хурлын бүрэн эрх энэ хуулийн 30.1-д заасан хугацаанаас өмнө дуусгавар болно: 31.1.2.Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлын даргатай зөвшилцөн санал нэгдэж Улсын Их Хурал бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх боломжгүй гэж үзэж хугацаанаас нь өмнө тараах тогтоолын төсөл өргөн мэдүүлснийг Улсын Их Хурал хэлэлцэж ёсоор болгосон; 31.1.4.энэ хуулийн 31.1.3-т заасан үндэслэлээр Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлыг тараах зарлиг гаргасан. 34 дүгээр зүйл. Гишүүний бүрэн эрхийн баталгаа 34.12.Онцгой чуулган зарласан тохиолдолд гишүүнийг чуулганд хүрэлцэн ирэх боломжийг Ерөнхийлөгч хангаж шаардлагатай бол төрийн тусгай хамгаалалтад авна.
62	Ахмад настны нийгмийн хамгааллын тухай Б – 2005.12.08	2006.02.07	2017.01.26/ 2017.07.01	6 дугаар зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх хүндэтгэл, насны хишиг 6.2.Билгийн тооллын хаврын тэргүүн сар-цагаан сарын шинийн нэгнийг тохиолдуулан тухайн нутаг дэвсгэрийн ... 100 ба түүнээс дээш настай ахмад настанд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн мэндчилгээ, гарын бэлэг тус тус гардуулна.
63	Монгол Улсын иргэний цэргийн үүргийн болон цэргийн албан хаагчийн эрх зүйн байдлын тухай	2006.06.07-ны хуулиар нэмсэн	2016.09.01	7 дугаар зүйл. Цэргийн албан тушаал, цол 1.Дээд офицерын албан тушаалын ангилал, цэргийн цолны зэрэглэлийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... тогтооно. 2...Цэргийн цолыг Монгол Улсын хуулиар бий болгож, олгох, хэрэглэх, бууруулах, хураан авах журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тогтооно.

	Б – 1992.05.04			<p>8 дугаар зүйл. Цэргийн албан хаагч, цэргийн үүрэгтний дүрэмт хувцас, цолны болон ялгах тэмдэг 1...Цэргийн дүрэмт хувцас, цолны болон ялгах тэмдгийн загварыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>14 дүгээр зүйл. Байлдагч, түрүүчийн алба 2.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч онцгой нөхцөл бий болсон үед хугацаат албаны байлдагч, түрүүчийн цэргийн алба хаах хугацааг гурав хүртэл сарын хугацаагаар сунгаж болно.</p> <p>30 дугаар зүйл. Цэргийн албанд дайчилгаагаар татах 1.Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хуульд заасан үндэслэлээр Монгол Улсын Ерөнхийлөгч бүх нийтийн буюу хэсэгчилсэн цэргийн дайчилгааг зарлан, цэргийн бэлтгэл үүрэгтнийг цэргийн албанд татаж 3 сар хүртэл хугацаагаар үүрэг гүйцэтгүүлж болно...</p> <p>31 дүгээр зүйл. Дайчилгаанаас халах Бүх нийтийн болон хэсэгчилсэн Дайчилгаагаар ирсэн цэргийн албан хаагчийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн шийдвэрээр цэргийн албанаас хална.</p>
64	Авлигын эсрэг хууль Б – 2006.07.06	2006.11.01		<p>21 дүгээр зүйл. Авлигатай тэмцэх газрын дарга, дэд даргыг томилох, тэдгээрийн бүрэн эрхийн хугацаа 21.1.Авлигатай тэмцэх газрын дарга, дэд даргыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санал болгосноор Улсын Их Хурал 6 жилийн хугацаагаар томилно.</p> <p>22 дугаар зүйл. Авлигатай тэмцэх газрын дарга, дэд даргыг чөлөөлөх, түдгэлзүүлэх, огцруулах 22.4.Авлигатай тэмцэх газрын дарга, дэд дарга гэмт хэрэгт холбогдсон, түүнчлэн энэ хуулийн 31.2-т заасны дагуу баривчлагдсан бөгөөд Улсын ерөнхий прокурор түүний бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай санал, эсхүл Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн зөвлөмжийг Улсын Их Хуралд оруулсан бол уг саналыг хүлээж авснаас хойш 14 хоногийн дотор хэлэлцэж шийдвэрлэнэ.</p> <p>27 дугаар зүйл. Олон нийтийн зөвлөл 27.2.Олон нийтийн зөвлөл 15 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй байх ба зөвлөлийн гишүүнээр ял шийтгэлгүй, иргэний нийгмийг төлөөлөх иргэнийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч 4 жилийн хугацаагаар томилно.</p> <p>27.5.Олон нийтийн зөвлөлийн ажиллах журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p>
65	Боловсролын тухай Б – 2002.05.03	2006.12.08-ний хуулиар нэмсэн		<p>43 дугаар зүйл. Боловсролын харилцаанд оролцогчдын нийгмийн баталгаа 43.2.9.сурлага, спорт, урлагийн онцгой амжилт гаргасан суралцагч-дад Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн болон Ерөнхий сайдын нэрэмжит тэтгэлэг олгох;</p>
66	Төрийн аудитын тухай Б – 2003.01.03 ХБ – 2020.05.01	2006.12.15-ны хуулиар нэмсэн	2020.06.01	<p>12 дугаар зүйл. Төрийн аудитын байгууллагын ажилтны албан тушаалын ангилал, зэрэг дэв 12.5.Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын албан тушаалын зэрэг дэвийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч олгоно.</p>
67	Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай Б – 2007.10.11 ХБ – 2020.05.13	2007.10.11	2020.06.30	<p>6 дугаар зүйл. Хаалттай хуралдааны дэг 6.1.Энэ хуулийн 5.1-д заасан хаалттай хуралдаанд Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд, тухайн асуудлыг хариуцсан Засгийн газрын гишүүн болон холбогдох төрийн бусад байгууллагын дарга, Улсын Их Хурлын Тамгын газрын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга, мөн газрын нууцын асуудал хариуцсан ажилтан, түүнчлэн тухайн асуудлыг боловсруулахад оролцсон ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнийг оролцуулж болно.</p> <p>11 дүгээр зүйл. Анхдугаар чуулганы нээлт 11.1.1.Ерөнхийлөгч чуулганы хуралдааныг даргалж түүнийг нээж үг хэлэх; 11.2.Шинээр сонгогдсон Улсын Их Хурлын гишүүдийн тангараг өргөх ёслол үйлдэж дуустал Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын даргыг сонгож дуустал чуулганд оролцсон гишүүдийн насаар хамгийн ахмад гишүүн</p>

				<p>чуулганы хуралдааныг зохион байгуулж даргална. Насаар хамгийн ахмад гишүүн даргалах боломжгүй бол насаар ахмад дараагийн гишүүн даргална.</p> <p>28 дугаар зүйл. Хоёр болон олон талт олон улсын гэрээ байгуулах санал, гэрээний төслийг Улсын Их Хуралтай урьдчилан зөвшилцөх</p> <p>28.1.Ерөнхийлөгч, Засгийн газар Улсын Их Хурал соёрхон батлах хоёр болон олон талт олон улсын гэрээ байгуулах бол уг олон улсын гэрээ байгуулах санал, олон улсын гэрээний эцэслэн тохиролцсон, эсхүл үзэглэсэн төсөл, эсхүл баталсан буюу жинхэлсэн эх бичвэрийн хуулбар, боломжтой бол баталгаат хуулбар, шаардлагатай бол орчуулгын хамт тухайн олон улсын гэрээнд гарын үсэг зурахаас өмнө Улсын Их Хуралд зөвшилцөхөөр ирүүлнэ.</p> <p>28.11.Ерөнхийлөгч, Засгийн газар энэ хуулийн 28.9.2-т заасан Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хорооны санал, дүгнэлтийн дагуу олон улсын гэрээний төсөлд засвар, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлаар олон улсын гэрээний нөгөө тал, эсхүл бусад талтай хэлэлцээ хийж, хэлэлцээний үр дүнг олон улсын гэрээний шинэчилсэн төслийн хамт Улсын Их Хуралд зөвшилцөхөөр дахин ирүүлнэ.</p> <p>28.12.Ерөнхийлөгч, Засгийн газар энэ хуулийн 28.9.3-т заасан Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хорооны санал, дүгнэлтэд дурдсан шалтгааныг арилгасан бол олон улсын гэрээ байгуулах санал, олон улсын гэрээний шинэчилсэн төслийг Улсын Их Хуралд зөвшилцөхөөр ирүүлж болно.</p> <p>36 дугаар зүйл. Ерөнхийлөгч Улсын Их Хуралд ажлаа хариуцах</p> <p>36.1.Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт зааснаар Ерөнхийлөгч Улсын Их Хуралд ажлаа хариуцна.</p> <p>36⁴ дүгээр зүйл.Онц болон дайны байдал зарлах, цуцлах тухай асуудлыг хэлэлцэх</p> <p>36⁴.3.Онц болон дайны байдал зарлах тухай Ерөнхийлөгчийн зарлиг батлах, эсхүл хүчингүй болгох асуудлыг хэлэлцэхэд уг асуудлыг нэгдсэн хуралдаанд Ерөнхийлөгч танилцуулна.</p> <p>37 дугаар зүйл.Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүдийг томилох асуудлыг хэлэлцэх журам</p> <p>37.1.Ерөнхийлөгч Ерөнхий сайдыг томилуулах саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлснээс хойш Төрийн байгуулалтын байнгын хороо 3 хоногийн дотор хуралдаж санал, дүгнэлт гаргана.</p> <p>38 дугаар зүйл.Ерөнхий сайд, Засгийн газар, Засгийн газрын гишүүнийг огцруулах асуудлыг хэлэлцэх журам</p> <p>38.5.Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд нэгдсэн хуралдаан дээр үг хэлж болно.</p>
68	Гаалийн тухай Б – 2008.05.20	2008.07.01		<p>280 дугаар зүйл. Гаалийн улсын байцаагчийн зэрэг дэв, шагнал, урамшуулал</p> <p>280.2.Гаалийн тэргүүн түшмэлийн албан тушаалын зэрэг дэвийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... олгоно.</p>
Цахиагийн ЭЛБЭГДОРЖ (2009.06.04 - 2013.07.03)				
69	Төсвийн тогтвортой байдлын тухай Б – 2010.06.24	2010.06.24		<p>18 дугаар зүйл.Хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл</p> <p>18.4.Улсын Их Хурал дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, жилийн төсөв батлах, тэдгээрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулахдаа төсвийн тусгай шаардлагыг хангаагүй нь Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1-д заасны дагуу хориг тавих бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх үндэслэл болно.</p>
70	Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай	2010.09.01		<p>9 дүгээр зүйл. Төрийн байгууллага, албан тушаалтны бүрэн эрх</p>

	Б – 2010.07.08			9.1.Монгол Улсад эрхэмлэн дээдэлдэг үзэл санааны төлөө хавчигдан мөшгөгдсөн гадаадын иргэнд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тус улсад орогнох эрх олгоно.
71	Монгол Улсын Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах журмын тухай Б – 2010.12.23	2010.12.23		<p>7 дугаар зүйл.Ерөнхийлөгч Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийн төсөл санаачлах</p> <p>7.1.Ерөнхийлөгч нь төрийн тэргүүний хувьд энэ хуулийн 5.2.2-т зааснаас болон дор дурдсанаас бусад асуудлаар Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийн төсөл санаачилж болно:</p> <p>10 дугаар зүйл. Үндсэн хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийн төсөлд тавих шаардлага</p> <p>10.1.Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн төсөл нь дор дурдсан нийтлэг шаардлагыг хангасан байна:</p> <p>10.1.3.төслийн талаар Ерөнхийлөгч, Засгийн газрын санал авсан байх;</p> <p>12.1.Улсын Их Хурлын чуулган төслийг цаашид хэлэлцэх эсэх асуудлыг шийдвэрлэхдээ дор дурдсан дэс дараалал, журмыг баримтална:</p> <p>12.1.5.өөрөө хүсэлт тавьсан бол Ерөнхийлөгч үг хэлэх;</p> <p>16 дугаар зүйл.Ерөнхийлөгч Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн уг эхийг нотлох, хадгалах, албан ёсны эхийг нийтлэх</p> <p>16.2.Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлаас Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн уг эхийг хүлээн авсан өдрөөс хойш ажлын долоо өдрийн дотор хянан үзэж хэрэв уг эх бүхэлдээ буюу түүний аль нэг зүйл, хэсэг, заалт, нэр томъёоны агуулга нь Үндсэн хуульд харшилсан гэж үзвэл Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1-д зааснаар хориг тавьж болно.</p> <p>16.3.Ерөнхийлөгч энэ хуулийн 16.1-д заасны дагуу биечлэн хүргэж танилцуулснаас хойш ажлын гурван өдрийн дотор "... оны ... дугаар сарын ...-ны өдөр Монгол Улсын Үндсэн хуульд оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийн уг эх мөн болой. Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... " гэсэн гарын үсэг зурж, төрийн тамга дарж баталгаажуулан Үндсэн хуулийн уг эхийн хамт хадгална.</p>
72	Төсвийн тухай Б – 2011.12.23	2011.12.23		<p>44 дүгээр зүйл.Ой, хээрийн түймэр унтраах дайчилгааг зохион байгуулах</p> <p>44.3.Улсын хил, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн нутаг дэвсгэр дамжсан орон нутгийн хүчээр унтраах боломжгүй ой, хээрийн түймэртэй тэмцэхэд шүүхээс албадан хөдөлмөр хийлгэхээр шийтгэгдсэн хүмүүсийг оролцуулах асуудлыг Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, цэргийн ангийн асуудлыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч шийдвэрлэнэ.</p>
73	Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай Б – 2012.02.16	2012.02.01		<p>4 дүгээр зүйл. Хорооны гишүүнд нэр дэвшүүлэх, томилох журам</p> <p>4.2.Хорооны гишүүний тавыг Улсын Их Хурлын Төрийн байгуулалтын байнгын хороо, хоёрыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, хоёрыг Улсын дээд шүүх төрийн жинхэнэ албан хаагчдаас санал болгосноор Улсын Их Хурал зургаан жилийн хугацаагаар томилно.</p>
74	Ойн тухай Б – 2012.05.17	2012.05.17		<p>44 дүгээр зүйл. Ой, хээрийн түймэр унтраах дайчилгааг зохион байгуулах</p> <p>44.3.Улсын хил, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн нутаг дэвсгэр дамжсан орон нутгийн хүчээр унтраах боломжгүй ой, хээрийн түймэртэй тэмцэхэд шүүхээс албадан хөдөлмөр хийлгэхээр шийтгэгдсэн хүмүүсийг оролцуулах асуудлыг Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, цэргийн ангийн асуудлыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч шийдвэрлэнэ.</p>
75	Агаарын тухай Б – 2012.05.17	2012.06.21	2013.12.12	<p>5 дугаар зүйл.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх</p> <p>5.1.Агаарын бохирдлыг бууруулах талаар Монгол Улсын Ерөнхийлөгч дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>5.1.1.агаарын бохирдлыг бууруулах бодлогын хэрэгжилтийг зохицуулах, үйл ажиллагааны харилцан уялдааг хангахад хяналт тавих үүрэг бүхий Үндэсний хороо байгуулж ажиллуулах;</p>

				<p>5.1.2. хуульд заасан бусад бүрэн эрх.</p> <p>5.2.Энэ хуулийн 5.1.1-д заасан Үндэсний хорооны бүрэлдэхүүн, ажиллах журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>5.3.Энэ хуулийн 5.1.1-д заасан Үндэсний хороо нь ажлын албатай байх бөгөөд уг ажлын алба нь байнгын цахим мэдээллийн сүлжээг ажиллуулж, иргэд мэдээлэл тогтмол авах боломжийг хангана.</p> <p>5.4.Энэ хуулийн 5.3-т заасан ажлын албаны зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ.</p>
76	Монгол Улсын шүүхийн тухай Б – 2012.03.07	2013.04.15		<p>11 дүгээр зүйл. Шүүх байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах</p> <p>11.3.Улсын дээд шүүхээс бусад шүүхийг байгуулах, өөрчлөн байгуулах, татан буулгах асуудлыг Шүүхийн ерөнхий зөвлөл Засгийн газартай зөвшилцөн санал болгосноор Монгол Улсын Ерөнхийлөгч /цаашид “Ерөнхийлөгч” гэх/ Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлнэ.</p> <p>12 дугаар зүйл. Шүүхийн бүрэлдэхүүн</p> <p>12.3.Үндсэн хууль, Шүүгчийн эрх зүйн байдлын тухай хуульд заасны дагуу Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгчийг Ерөнхийлөгч зургаан жилийн хугацаагаар томилно.</p> <p>12.4.Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгчээс бусад шүүхийн Ерөнхий шүүгчийг Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн, Улсын дээд шүүхийн танхимын тэргүүнийг тухайн шатны шүүхийн Ерөнхий шүүгчийн тус тус өргөн мэдүүлснээр Ерөнхийлөгч гурван жилийн хугацаагаар томилж, тухайн шүүхэд нэг удаа улируулан томилж болно.</p>
77	Шүүхийн захиргааны тухай Б – 2012.05.22	2013.04.15		<p>13 дугаар зүйл. Ерөнхий зөвлөлийн бүрэлдэхүүн, бүрэн эрхийн хугацаа</p> <p>13.1.Ерөнхий зөвлөл нь дарга, дөрвөн гишүүнээс бүрдэх бөгөөд Ерөнхий зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг анхан шатны шүүхийн шүүгчдийн болон давж заалдах, хяналтын шатны шүүхийн шүүгчдийн зөвлөгөөнөөс тус бүр нэг, Хуульчдын холбооноос нэг, хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас нэг хүний нэрийг тус тус санал болгосноор Монгол Улсын Ерөнхийлөгч томилно.</p> <p>13.2.Ерөнхий зөвлөлийн даргыг Ерөнхий зөвлөлийн гишүүд дотроосоо нэр дэвшүүлэн хуралдаанаараа хэлэлцэж, гишүүдийн олонхын санал авсан хүнийг санал болгосноор Монгол Улсын Ерөнхийлөгч томилно.</p> <p>23 дугаар зүйл. Шүүхийн мэргэшлийн хороо</p> <p>23.8.Мэргэшлийн хорооны дүрмийг Ерөнхий зөвлөл санал болгосноор Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>32 дугаар зүйл.Шүүхийн Ёс зүйн хороо</p> <p>32.4.Ёс зүйн хорооны дүрэм, бүрэлдэхүүнийг Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>32.6.Ёс зүйн хорооны даргыг хорооны гишүүдийн санал болгосноор Ерөнхийлөгч томилно.</p>
78	Шүүгчийн эрх зүйн байдлын тухай Б – 2012.03.07	2013.04.15		<p>8 дугаар зүйл. Шүүгчид тавих шаардлагыг үнэлэх</p> <p>8.1.Энэ хуулийн 4-7 дугаар зүйлд заасан шүүгчид тавих болзол, шаардлагыг хангасан эсэхийг үнэлж дүгнэх, шалгаруулах журмыг Шүүхийн ерөнхий зөвлөл Шүүхийн мэргэшлийн хороотой хамтран боловсруулж, Монгол Улсын Ерөнхийлөгч /цаашид “Ерөнхийлөгч” гэх/ батална.</p> <p>15 дугаар зүйл.Шүүгчийг томилох</p> <p>15.1.Анхан шатны болон давж заалдах шатны шүүхийн шүүгчийг Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн санал болгосноор, хяналтын шатны шүүхийн шүүгчийг Шүүхийн ерөнхий зөвлөл санал болгож Улсын Их Хуралд танилцуулснаар тус тус Ерөнхийлөгч томилно.</p> <p>15.3.Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгчийг Улсын дээд шүүхийн санал болгосноор шүүгчдийнх нь дотроос Ерөнхийлөгч зургаан жилийн хугацаагаар томилно.</p> <p>17 дугаар зүйл. Шүүгчийн бүрэн эрхийг түдгэлзүүлэх</p>

				17.1.Ерөнхийлөгч Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн саналыг үндэслэн дор дурдсан үндэслэлээр шүүгчийн бүрэн эрхийг түдгэлзүүлнэ:
Цахиагийн ЭЛБЭГДОРЖ (2013.07.03 - 2017.07.10)				
79	Соёлын өвийг хамгаалах тухай Б – 2014.05.15	2014.07.01		<p>11 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх</p> <p>11.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч соёлын өвийг хамгаалах талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>11.1.1.Их эзэн Чингис хаан, монголын хаад, хатдын булш, бунхан, дурсгалын орчин болон олдворыг судлах, хамгаалах, мэдээлэх ажлыг хэрэгжүүлэх талаар холбогдох этгээдэд чиглэл өгөх;</p> <p>11.1.2.хууль бусаар алдагдсан соёлын өвийг Монгол Улсыг төлөөлөн гадаад улс, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас нэхэмжлэх эрхийг итгэмжлэлээр олгох, итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийг томилох;</p> <p>11.1.3.Ерөнхийлөгчийн ивээл доор хамгаалж болох соёлын өвийг зарлах, уул, усыг төрийн тахилгатай болгох шийдвэр гаргах;</p> <p>11.1.4.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.</p>
80	Өрийн удирдлагын тухай Б – 2015.02.18	2015.02.18		<p>44 дүгээр зүйл. Хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл</p> <p>44.3.Улсын Их Хурал дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, жилийн төсөв батлах, тэдгээрт нэмэлт, өөрчлөлт оруулахдаа Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуулийн 6.1.4-т заасан өрийн хязгаарыг зөрчсөн нь Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1-д заасны дагуу хориг тавих бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх үндэслэл болно.</p>
81	Монгол хэлний тухай Б – 2015.02.12	2015.07.01		<p>9.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч монгол хэл, бичиг үсгээ эзэмших, хэрэглэх, хамгаалах, хөгжүүлэх талаар дараах үүрэг хүлээнэ:</p> <p>9.1.1.монгол хэл, бичиг үсгээ эзэмших, хэрэглэх, хамгаалах, хөгжүүлэхтэй холбоотой төрийн бодлогын талаарх саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;</p> <p>9.1.3.монгол хэл, бичиг үсгээ хэрэглэх, эзэмших, хамгаалах, хөгжүүлэх чиглэлээр зарлиг гаргах, төрийн холбогдох байгууллагад чиглэл өгөх;</p> <p>9.1.4.энэ хуулийн 21.1-д заасан эрх бүхий байгууллагын бүрэлдэхүүнийг томилж, чөлөөлөх;</p> <p>9.1.5.монгол хэл, бичиг үсгээ хамгаалах, хөгжүүлэх талаар идэвх санаачилга гаргасан иргэн, хуулийн этгээдэд дөрвөн жил тутамд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн нэрэмжит шагнал олгох;</p> <p>21 дүгээр зүйл. Хэлний бодлогын үндэсний зөвлөл</p> <p>21.2.Зөвлөл есөн гишүүнтэй байна. Гишүүдийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч монгол хэл, утга зохиолын эрдэмтэн, хэвлэл мэдээлэл, боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны салбарын мэргэжлийн төлөөллөөс сонгож, зургаан жилийн хугацаагаар томилно. Зөвлөлийн дарга, гишүүн хүндэтгэх шалтгаанаар ажлаа үргэлжлүүлэх боломжгүй болсон нөхцөлд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нөхөн томилно.</p> <p>21.3.Зөвлөлийн даргыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Зөвлөлийн гишүүдийн дотроос сонгож, гурван жилийн хугацаатай томилно. Зөвлөлийн даргыг хоёроос дээшгүй удаа улируулан томилж болно.</p>
82	Нийтийн сонсголын тухай Б – 2015.07.08	2016.01.01		<p>8 дугаар зүйл.Ерөнхий хяналтын сонсгол</p> <p>8.2.Улсын Их Хурал нь дараах тохиолдолд ерөнхий хяналтын сонсголыг заавал явуулна:</p> <p>8.2.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчөөс хүсэлт гаргасан;</p>
83	Ард нийтийн санал асуулгын тухай Б – 2016.02.05	2016.02.05		<p>5 дугаар зүйл.Санал асуулгыг санаачлах эрх бүхий этгээд</p> <p>5.1.Ард нийтийн санал асуулга явуулахыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар, Улсын Их Хурлын нийт гишүүний гуравны нэгээс доошгүй нь санаачлах эрхтэй.</p>

84	Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай Б – 2016.09.01	2016.09.01		<p>12 дугаар зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх</p> <p>12.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан бүрэн эрхээс гадна дараахь тодорхой бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>12.1.1.батлан хамгаалах бодлогын үндсийг Засгийн газартай зөвшилцөн тодорхойлж Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;</p> <p>12.1.2.батлан хамгаалахад зайлшгүй шаардагдах нөөцийг бүрдүүлэх, зэвсэг, техникийг шинэчлэх төсвийг шийдвэрлэх талаар Засгийн газарт чиглэл өгөх;</p> <p>12.1.3.батлан хамгаалах бодлого, үйл ажиллагааны хэрэгжилтийн талаар батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний мэдээллийг сонсож, түүний дагуу авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд Засгийн газарт чиглэл өгөх;</p> <p>12.1.4.цэргийн нийтлэг дүрмүүдийг батлах;</p> <p>12.1.5.дайн бүхий байдал, дайны байдал зарласан тохиолдолд Монгол Улсын зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хэрэгжүүлэх бүрэн эрхийг хуулиар тогтоох;</p> <p>12.1.6.бүх нийтийн буюу хэсэгчилсэн цэргийн дайчилгааг хууль тогтоомжид заасны дагуу зарлах.</p>
85	Зэвсэгт хүчний тухай Б – 2016.09.01	2016.09.01		<p>11 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх</p> <p>11.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч нь зэвсэгт хүчний ерөнхий командлагчийн хувьд дараахь тодорхой бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>11.1.1.төрийн цэргийн номлолыг батлах;</p> <p>11.1.2.зэвсэгт хүчнийг хэрэглэх ерөнхий болон стратегийн дэлгэн байгуулалтын төлөвлөгөөг батлах;</p> <p>11.1.3.зэвсэгт хүчний тайван цагийн болон дайны байдлын үеийн зохион байгуулалтын бүдүүвчийг батлах;</p> <p>11.1.4.Бүх Цэргийн Их Хар Сүлд, зэвсэгт хүчний Жанжин тугийн тодорхойлолт, дүрмийг батлах;</p> <p>11.1.5.Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын дүрмийг батлах;</p> <p>11.1.6.дээд офицерын албан тушаалын ангилал, цолны зэрэглэлийг тогтоох;</p> <p>11.1.7.цэргийн дүрэмт хувцас, цол, ялгах тэмдгийн загварыг батлах;</p> <p>11.1.8.цэргийн анги, байгууллагыг цэргийн ёслолын жагсаалын арга хэмжээнд оролцуулах журмыг тогтоох;</p> <p>11.1.9.улсад онцгой нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд хугацаат цэргийн алба хаах хугацааг гурван сараас дээш хугацаагаар сунгах саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;</p> <p>11.1.10.Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын даргыг Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн томилох;</p> <p>11.1.11.зэвсэгт хүчний дайны үеийн бүтэц, зохион байгуулалт, зэвсэгт хүчнийг дайнд ашиглах ерөнхий төлөвлөгөөг батлах, цэргийг байлдааны бэлэн байдлын дээд зэрэгт шилжүүлэх, байлдааны ажиллагаа эхлэх шийдвэрийг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу гаргах;</p> <p>11.1.12.улсын хил, онц чухал объектын хамгаалалтад зэвсэгт хүчнээр дэмжлэг үзүүлэх шийдвэр гаргах;</p> <p>11.1.13.цэргийн алба хаагчид цэргийн цол олгох журмыг тогтоох;</p> <p>11.1.14.Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын даргын санал, батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэдэх төрийн албаны салбар зөвлөлийн дүгнэлтийг үндэслэн Зэвсэгт хүчний Жанжин штабын орлогч дарга, төрлийн цэргийн командлагчийг томилох, чөлөөлөх.</p>
86	Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы	2016.12.01-ний хуулиар нэмсэн	2020.06.30	28' дүгээр зүйл.Олон талт олон улсын гэрээнд нэгдэн орох санал, гэрээг Улсын Их Хуралтай урьдчилан зөвшилцөх, хэлэлцүүлэх

	хуралдааны дэгийн тухай Б – 2007.10.11 ХБ – 2020.05.13			<p>28¹.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар Улсын Их Хурал соёрхон батлах хүчин төгөлдөр олон талт олон улсын гэрээнд нэгдэн орох санал, олон улсын гэрээний эх бичвэрийн хуулбар, боломжтой бол баталгаат хуулбар, шаардлагатай бол түүний орчуулга, гарын үсэг зурах боломжит хугацаа нь дууссан, эсхүл гарын үсэг зурах шаардлагагүй олон улсын гэрээний хувьд тухайн олон улсын гэрээг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөл, шаардлагатай бол холбогдох бусад хуулийн төслийг Улсын Их Хуралд зөвшилцөх, хэлэлцүүлэхээр ирүүлнэ.</p> <p>28¹.12.Ерөнхийлөгч, Засгийн газар энэ хуулийн 28¹.9.3-т заасан Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хорооны санал, дүгнэлтэд дурдсан шалтгааныг арилгасан бол олон улсын гэрээнд нэгдэн орох саналыг Улсын Их Хуралд зөвшилцөхөөр ирүүлж болно.</p> <p>28¹.15.Гарын үсэг зурах боломжит хугацаа нь дууссан, эсхүл гарын үсэг зурах шаардлагагүй олон улсын гэрээнээс бусад олон талт олон улсын гэрээнд Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд, гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн гарын үсэг зурахаас өмнө энэ хуульд заасны дагуу Улсын Их Хуралтай зөвшилцөнө.</p> <p>29¹ дүгээр зүйл. Олон талт олон улсын гэрээг соёрхон батлах асуудлыг хэлэлцэх</p> <p>29¹.1.Ерөнхийлөгч, Засгийн газраас өргөн мэдүүлсэн олон талт олон улсын гэрээг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөл, шаардлагатай бол холбогдох бусад хуулийн төслийг Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороо хуралдаанаараа хэлэлцэж дараахь санал, дүгнэлтийн аль нэгийг гаргаж нэгдсэн хуралдаанд танилцуулна:</p>
87	Ирээдүйн өв сангийн тухай Б – 2016.02.05	2017.01.01		<p>15.5.Хяналтын зөвлөлийн гишүүнд дараахь журмаар сонгогдсон байгууллага тус бүрээс нийт гишүүн, эсхүл нийт ажилтны олонхийн санал авсан гурав хүртэлх хүний нэрийг дэвшүүлнэ:</p> <p>15.5.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн сонгосон санхүү, эдийн засгийн чиглэлийн, эсхүл санхүү, эдийн засгийн судалгаа, эрдэм шинжилгээний гурав хүртэлх байгууллагаас их, дээд сургуулийн эрдэм шинжилгээний ажилтан, багш 10-аас дээш жилийн ажлын туршлагатай хүнийг;</p>
88	Олон улсын гэрээний тухай Б – 2016.12.01	2017.01.01		<p>6 дугаар зүйл. Олон улсын гэрээ байгуулах түвшин, эрх бүхий этгээд</p> <p>6.2.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч болон Засгийн газар өөрийн бүрэн эрхэд хамаарах асуудлаар Монгол Улсын нэрийн өмнөөс улс хоорондын олон улсын гэрээ байгуулах эрхтэй.</p> <p>14 дүгээр зүйл. Бүрэн эрхийн итгэмжлэл олгох</p> <p>14.3.Дараахь албан тушаалтан бүрэн эрхийн итгэмжлэлгүйгээр олон улсын гэрээ байгуулах асуудлаар хэлэлцээ хийх, олон улсын гэрээнд гарын үсэг зурах эрхтэй:</p> <p>14.3.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч;</p> <p>19 дүгээр зүйл. Батламж жуух бичгийг харилцан солилцох, хадгалуулах</p> <p>19.2.Батламж жуух бичигт Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн гарын үсэг зурж, төрийн тамга дарна.</p>
89	Монгол Улсын хилийн тухай Б – 2016.12.28	2017.02.01		<p>38 дугаар зүйл. Хилчний алба, цол, дүрэмт хувцас</p> <p>38.7.Улсын хил хамгаалах байгууллагын дүрэмт хувцасны загвар, хэрэглэх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... батална.</p> <p>49 дүгээр зүйл. Төрийн байгууллага, албан тушаалтны эрх, үүрэг</p> <p>49.1.2.улсын хил хамгаалах байгууллагын саналыг үндэслэн улсын хил хамгаалалтын дүрмийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгчид өргөн мэдүүлж, батлуулах;</p>

				<p>50 дугаар зүйл. Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн Засаг даргын бүрэн эрх 50.4.Улсын хил хамгаалалтад иргэнийг оролцуулах журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p>
90	<p>Гамшгаас хамгаалах тухай Б – 2017.02.02</p>	2017.02.27		<p>46 дугаар зүйл. Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчийн дүрэмт хувцас, цол, таних тэмдэг 46.3.Онцгой байдлын байгууллагын алба хаагчид цэргийн цол олгох журам болон дүрэмт хувцасны загварыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... тогтооно.</p>
91	<p>Цагдаагийн албаны тухай Б – 2017.02.09</p>	2017.03.02		<p>73 дугаар зүйл. Цагдаагийн цол 73.2.Энэ хуулийн 73.1.1-д заасан цолны албан тушаалын ангилал, зэрэглэлийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... тогтооно.</p> <p>75 дугаар зүйл. Цагдаагийн цол олгох 75.1.Цагдаагийн дээд цолыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч олгоно.</p> <p>75.2.Цагдаагийн дээд цол олгох, бууруулах, хураан авах, сэргээх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>88 дугаар зүйл. Цагдаагийн алба хаагчийн үнэмлэх, таних тэмдэг, дүрэмт хувцас 88.3.Цагдаагийн дээд цолтой алба хаагчийн дүрэмт хувцасны загварыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... батална.</p>
92	<p>Ахмад настны тухай Б – 2017.01.26</p>	2017.07.01		<p>12 дугаар зүйл. Ахмад настанд үзүүлэх хүндэтгэл, насны хишиг 12.4.Цагаан сар: билгийн тооллын хаврын тэргүүн сарын шинийн нэгнийг тохиолдуулан тухайн нутаг дэвсгэрийн ... 100 болон түүнээс дээш настай ахмад настанд Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн мэндчилгээ, гарын бэлэг гардуулж болно.</p>
93	<p>Прокурорын тухай Б – 2017.06.09</p>	2017.07.01		<p>46 дугаар зүйл. Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогч 46.1...Улсын ерөнхий прокурорыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн зургаан жилийн хугацаагаар томилно.</p> <p>46.2.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Улсын ерөнхий прокурорын саналыг үндэслэн түүний орлогчийг Улсын Их Хуралтай зөвшилцөн зургаан жилийн хугацаагаар томилно.</p> <p>46.5.Улсын ерөнхий прокурор, түүний орлогчийг эрүүгийн хэрэг үүсгэж яллагдагчаар татан шалгахтай холбогдуулан бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх эсэх асуудлыг эрх бүхий байгууллагын саналыг үндэслэн Монгол Улсын Ерөнхийлөгч шийдвэрлэнэ.</p> <p>47 дугаар зүйл. Прокурорын тангараг 47.2.Прокурорын тангараг өргөх ёслолын журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>54 дүгээр зүйл. Прокурорын зэрэг дэв 54.2.Төрийн хууль цаазын тэргүүн зөвлөх, төрийн хууль цаазын шадар зөвлөхийн зэрэг дэвийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч ... олгоно.</p> <p>54.3.Прокурорын зэрэг дэв тогтоох, олгох журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>64 дүгээр зүйл. Прокурорын мэргэжлийн зөвлөл 64.2.Прокурорын мэргэжлийн дүрэм, мэргэжлийн зөвлөлийн ажиллах журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>65 дугаар зүйл. Прокурорын ёс зүйн зөвлөл 65.2.Прокурорын ёс зүйн дүрэм, ёс зүйн зөвлөлийн ажиллах журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>67 дугаар зүйл. Сахилгын шийтгэл 67.3.Прокурорын сахилгын дүрмийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.</p> <p>69 дүгээр зүйл. Прокурорын байгууллагын бэлгэдэл, далбаа, тамга, тэмдэг, хэвлэмэл хуудас, прокурорын дүрэмт хувцас, энгэрийн тэмдэг</p>

				69.2.Прокурорын бэлгэдэл, далбаа, дүрэмт хувцас, энгэрийн тэмдгийн загвар, тэдгээрийг хэрэглэх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална.
94	Эрүүгийн хууль Б – 2015.12.03	2017.07.01		6.14 дүгээр зүйл. Өршөөл, уучлал үзүүлж ялаас чөлөөлөх 1.Гэмт хэрэг үйлдсэн хүн, хуулийн этгээдийг Өршөөл үзүүлэх тухай хуулиар, эсхүл уучлал үзүүлэх тухай Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар гэмт хэрэг үйлдсэн хүний эдлэх ялыг бүрэн болон хэсэгчлэн чөлөөлж болно.
Халтмаагийн БАТТУЛГА (2017.07.10-аас өнөөг хүртэл)				
95	Дотоодын цэргийн тухай Б – 2017.02.09	2017.09.01		37 дугаар зүйл. Дотоодын цэргийн алба хаагчийн дүрэмт хувцас, цол 37.1.Дотоодын цэргийн алба хаагч Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар батлагдсан дүрэмт хувцас, цэргийн цол хэрэглэнэ.
96	Төрийн болон албаны нууцын тухай Б – 2016.12.01	2017.09.01		9 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх 9.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч-Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тэргүүн нь өөрийн бүрэн эрхийн хүрээнд төрийн болон албаны нууцын хамгаалалтад хяналт тавьж, энэ талаар холбогдох төрийн байгууллагын тайлан, мэдээллийг сонсох, Засгийн газарт чиглэл өгөх бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ. 21 дүгээр зүйл. Төрийн болон албаны нууцтай танилцах тусгай нөхцөл 21.1.Хуулиар хориглоогүй бол Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын дарга, Ерөнхий сайд төрийн болон албаны нууцтай зэрэглэл харгалзахгүй танилцана.
97	Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай Б – 2007.10.11 ХБ – 2020.05.13	2017.11.10-ны хуулиар нэмсэн	2020.06.30	25 дугаар зүйл.Үндсэн чиглэл, мөнгөний бодлого, төсөв хэлэлцэх 25.12.Хоёр дахь хэлэлцүүлгийн үед нам, эвслийн бүлэг, гишүүд, Ерөнхийлөгч, Төрийн аудитын төв байгууллага тодорхой төсөл, хөтөлбөр, арга хэмжээний зардал нэмэгдүүлэх санал гаргасан бол бусад төсөл, хөтөлбөр, арга хэмжээний зардлыг мөн хэмжээгээр бууруулах, түүнчлэн татвар бууруулах санал гаргасан бол мөн хэмжээгээр зардал бууруулах саналыг хамтад нь гаргаж, нэг санал болгон санал хураалт явуулах бөгөөд саналуудыг багцалж хурааж болно.
98	Иргэний улсын бүртгэлийн тухай Б – 2018.06.21	2018.06.21		16 дугаар зүйл. Иргэний үнэмлэх 16.3.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн зарлигаар Монгол Улсын харьяат болсон, иргэний харьяаллыг сэргээн тогтоолгосон иргэнд иргэний үнэмлэх шинээр олгоно.
99	Орон нутгийн хамгаалалтын тухай Б – 2018.06.27	2018.06.27		14 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх 14.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч орон нутгийн хамгаалалтын талаар Монгол Улсын батлан хамгаалах тухай хууль болон бусад хуульд заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ
100	Төрийн албаны тухай Б – 2017.12.07	2019.01.01		21 дүгээр зүйл. Төрийн захиргааны албан тушаалын зэрэг дэв 21.2.Энэ хуулийн 21.1-д заасан зэрэг дэвийг дараахь албан тушаалтан олгоно: 21.2.1.тэргүүн түшмэлийн албан тушаалын зэрэг дэвийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч; 36 дугаар зүйл. Төрийн жинхэнэ албан хаагчийн тангараг 36.2.Тангараг өргөх ёслолын журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч батална. 51 дүгээр зүйл. Шагнал, мөнгөн урамшуулал 51.1.2-т заасан шагналд нэр дэвшүүлэх журмыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч тус тус батална.
101	Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон	2019.10.10		8 дугаар зүйл. Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх

	терроризмтой тэмцэх тухай Б – 2019.10.10			<p>8.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:</p> <p>8.1.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч-Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тэргүүн нь бүрэн эрхийн хүрээнд зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх үйл ажиллагааны талаар холбогдох төрийн байгууллагын тайлан, мэдээллийг сонсох, Засгийн газарт чиглэл өгөх;</p> <p>8.1.2.террорист үйлдлийн улмаас онц байдал тогтоосон үед цэрэг хөдөлгөх захирамж гаргах;</p> <p>8.1.3.зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх талаар хуульд заасны дагуу холбогдох дүрмийг батлах.</p>
102	Монгол Улсын хүний эрхийн үндэсний комиссын тухай Б – 2020.01.23	2020.01.23		<p>5 дугаар зүйл.Хүний эрхийг хамгаалах үндэсний тогтолцоо</p> <p>5.1.Монгол Улсад хүний эрхийг хамгаалах үндэсний тогтолцоо нь Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурал, Засгийн газар, шүүх, прокурор, Үндсэн хуулийн цэц, төрийн болон нутгийн өөрөө удирдах ёсны байгууллага, Хүний эрхийн Үндэсний Комиссоос бүрдэнэ.</p> <p>15 дугаар зүйл.Комиссын гишүүнийг чөлөөлөх, түүний бүрэн эрхийг түдгэлзүүлэх, огцруулах</p> <p>15.1.Улсын Их Хурал Комиссын гишүүнийг дараах тохиолдолд албан тушаалаас нь чөлөөлнө:</p> <p>15.1.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурал, аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд нэрээ дэвшүүлэхээр хүсэлт гаргасан;</p>
103	Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай Б – 2020.05.07	2020.05.07		<p>8 дугаар зүйл.Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтөд оролцогч</p> <p>8.1.Монгол Улсын хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтөд доор дурдсан оролцогч оролцоно:</p> <p>8.1.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч;</p> <p>9 дүгээр зүйл.Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтөд оролцогчийн эрх, үүрэг</p> <p>9.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн харилцаанд Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан үндсэн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх замаар оролцоно.</p> <p>19 дүгээр зүйл.Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах</p> <p>19.3.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн, Улсын Их Хурлын болон орон нутгийн сонгуулийн үр дүн нь урт болон дунд хугацааны хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах үндэслэл болохгүй.</p>
104	Онц байдлын тухай Б – 1995.11.14	2020.05.14		<p>5 дугаар зүйл. Онц байдал зарлах</p> <p>3.Үндсэн хуулийн хорин тавдугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасан онцгой нөхцөл Улсын Их Хурлын чуулганы чөлөө цагт бий болсон бөгөөд үйл явцын өрнөлт нь онц байдал нэн даруй зарлахыг шаардаж байгаа хойшлуулшгүй тохиолдолд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Онц байдал зарлах тухай зарлиг гаргана.</p>
105	Төрийн аудитын тухай Б – 2020.05.01	2020.06.01		<p>12 дугаар зүйл. Төрийн аудитын байгууллагын ажилтны албан тушаалын ангилал, зэрэг дэв</p> <p>12.5.Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын албан тушаалын зэрэг дэвийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч олгоно.</p>
106	Монгол Улсын Их Хурлын тухай Б – 2020.05.07	2020.06.30		<p>17 дугаар зүйл.Анхдугаар чуулган</p> <p>17.1.Анхдугаар чуулганыг ээлжит сонгуулийн санал хураалт явуулсан өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор Ерөнхийлөгч зарлигаар товлон зарлаж хуралдуулна.</p> <p>19 дүгээр зүйл.Ээлжит бус чуулган</p> <p>19.2.Ээлжит бус чуулганыг Улсын Их Хурлын нийт гишүүний гуравны нэгээс доошгүй нь шаардсанаар, эсхүл Ерөнхийлөгч, Улсын Их Хурлын даргын санаачилгаар хуралдуулж болно.</p> <p>20 дугаар зүйл.Онцгой чуулган</p> <p>20.1.Ээлжит чуулганы чөлөө цагт Ерөнхийлөгч онц болон дайны байдал зарлавал түүнээс хойш 72 цагийн</p>

				<p>дотор Улсын Их Хурлын онцгой чуулган хуралдах бөгөөд гишүүд зар хүлээлгүйгээр хуралдаанд хүрэлцэн ирнэ.</p> <p>22 дугаар зүйл.Чуулганы хуралдааны нийтлэг журам</p> <p>22.7.Ерөнхийлөгч нэгдсэн хуралдаанд тааллаараа оролцож төрийн гадаад, дотоод бодлогын асуудлаар үг хэлэх, мэдээлэл хийх эрхтэй.</p> <p>36 дугаар зүйл.Улсын Их Хурлын нэгэн бүрэн эрх хугацаанаас өмнө дуусгавар болох</p> <p>36.1.Дараах тохиолдолд Улсын Их Хурлын нэгэн бүрэн эрх энэ хуулийн 35.1-д заасан хугацаанаасаа өмнө дуусгавар болно:</p> <p>36.1.2.Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурал бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх боломжгүй гэж үзэн Улсын Их Хурлын даргатай зөвшилцөн Улсын Их Хурал хугацаанаас өмнө тарах тогтоолын төсөл өргөн мэдүүлснийг Улсын Их Хурлын нийт гишүүний гуравны хоёроос доошгүй нь дэмжсэн бол.</p> <p>36.3.Ерөнхийлөгч дараах тохиолдолд Улсын Их Хурлыг тараах шийдвэр гаргана:</p> <p>38 дугаар зүйл.Хууль санаачлах эрхийн хүрээ, хязгаар</p> <p>38.2.Ерөнхийлөгч энэ хуулийн 38 дугаар зүйлийн 38.1, 38.3-т зааснаас бусад асуудлаар хууль санаачилна. Ерөнхийлөгч хууль санаачлахдаа Үндсэн хуулийн Гучин гуравдугаар зүйлийн 4 дэх хэсгийг баримтална.</p> <p>40 дүгээр зүйл.Гишүүний бүрэн эрхийн баталгаа</p> <p>40.11.Онцгой чуулган зарласан тохиолдолд гишүүнийг чуулганд хүрэлцэн ирэх боломжийг Ерөнхийлөгч хангаж, шаардлагатай бол төрийн тусгай хамгаалалтад авна.</p>
107	Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай Б – 2020.05.13	2020.06.30		<p>12 дугаар зүйл.Нээлттэй, хаалттай хуралдаан</p> <p>12.4.Энэ хуулийн 12.2-т заасан хаалттай хуралдаанд Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд, тухайн асуудлыг хариуцсан Засгийн газрын гишүүн болон холбогдох төрийн бусад байгууллагын дарга, Улсын Их Хурлын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга /цаашид "Ерөнхий нарийн бичгийн дарга" гэх/, Тамгын газрын нууцын асуудал хариуцсан ажилтан, түүнчлэн тухайн асуудлыг боловсруулахад оролцсон ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнийг оролцуулж болно.</p> <p>22 дугаар зүйл.Улсын Их Хурлын анхдугаар чуулган</p> <p>22.1.Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 17.1-д заасны дагуу Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн товлосон өдөр анхдугаар чуулганы үйл ажиллагаа эхэлнэ.</p> <p>22.2.Анхдугаар чуулганыг нээж Монгол Улсын Ерөнхийлөгч үг хэлнэ.</p> <p>28 дугаар зүйл.Ерөнхий сайдыг томилох асуудлыг хэлэлцэх</p> <p>28.1.Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин есдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу нэр дэвшүүлсэн хүнийг Ерөнхий сайдаар томилох саналыг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Улсын Их Хуралд оруулснаас хойш Төрийн байгуулалтын байнгын хороо ажлын 3 өдрийн дотор хуралдаанаараа хэлэлцэж санал, дүгнэлт гаргана.</p> <p>75 дугаар зүйл.Хоёр болон олон талт олон улсын гэрээ байгуулах санал, гэрээний төслийг Улсын Их Хуралтай урьдчилан зөвшилцөх</p> <p>75.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар Улсын Их Хурал соёрхон батлах хоёр болон олон талт олон улсын гэрээ байгуулах бол уг олон улсын гэрээ байгуулах санал, олон улсын гэрээний эцэслэн тохиролцсон, эсхүл үзэглэсэн төсөл, эсхүл баталсан буюу жинхэлсэн эх бичвэрийн хуулбар, боломжтой бол баталгаат хуулбар, шаардлагатай бол орчуулгын хамт тухайн олон улсын гэрээнд гарын үсэг зурахаас өмнө Улсын Их Хуралд зөвшилцөхөөр ирүүлнэ.</p> <p>75.10.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газрын санал, эсхүл олон улсын гэрээний агуулга, ач холбогдлыг</p>

				<p>харгалзан Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороо гишүүдийн олонхын саналаар олон улсын гэрээ байгуулах санал, олон улсын гэрээний төсөл, эсхүл эх бичвэрийг нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн зөвшилцөхөөр шийдвэрлэж болно.</p> <p>75.11.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар энэ хуулийн 75.9.2-т заасан Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хорооны санал, дүгнэлтийн дагуу олон улсын гэрээний төсөлд засвар, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлаар олон улсын гэрээний нөгөө тал, эсхүл бусад талтай хэлэлцээ хийж, хэлэлцээний үр дүнг олон улсын гэрээний шинэчилсэн төслийн хамт Улсын Их Хуралд зөвшилцөхөөр дахин ирүүлнэ.</p> <p>75.12.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар энэ хуулийн 75.9.3-т заасан Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хорооны санал, дүгнэлтэд дурдсан шалтгааныг арилгасан бол олон улсын гэрээ байгуулах санал, олон улсын гэрээний шинэчилсэн төслийг Улсын Их Хуралд зөвшилцөхөөр ирүүлж болно.</p> <p>76 дугаар зүйл.Олон талт олон улсын гэрээнд нэгдэн орох санал, гэрээг Улсын Их Хуралтай урьдчилан зөвшилцөх, хэлэлцүүлэх</p> <p>76.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар Улсын Их Хурал соёрхон батлах хүчин төгөлдөр олон талт олон улсын гэрээнд нэгдэн орох санал, олон улсын гэрээний эх бичвэрийн хуулбар, боломжтой бол баталгаат хуулбар, шаардлагатай бол түүний орчуулга, гарын үсэг зурах боломжит хугацаа нь дууссан, эсхүл гарын үсэг зурах шаардлагагүй олон улсын гэрээний тухайд тухайн олон улсын гэрээг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөл, шаардлагатай бол холбогдох бусад хуулийн төслийг Улсын Их Хуралд зөвшилцөх, хэлэлцүүлэхээр ирүүлнэ.</p> <p>76.12.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газар энэ хуулийн 76.9.3-т заасан Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хорооны санал, дүгнэлтэд дурдсан шалтгааныг арилгасан бол олон улсын гэрээнд нэгдэн орох саналыг Улсын Их Хуралд зөвшилцөхөөр ирүүлж болно.</p> <p>77 дугаар зүйл.Хоёр талт олон улсын гэрээг соёрхон батлах асуудлыг хэлэлцэх</p> <p>77.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газраас өргөн мэдүүлсэн хоёр талт олон улсын гэрээг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороо хуралдаанаараа хэлэлцэж дараах санал, дүгнэлтийн аль нэгийг гаргаж нэгдсэн хуралдаанд танилцуулна:</p> <p>78 дугаар зүйл.Олон талт олон улсын гэрээг соёрхон батлах асуудлыг хэлэлцэх</p> <p>78.1.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Засгийн газраас өргөн мэдүүлсэн олон талт олон улсын гэрээг соёрхон батлах тухай хуулийн төсөл, шаардлагатай бол холбогдох бусад хуулийн төслийг Аюулгүй байдал, гадаад бодлогын байнгын хороо хуралдаанаараа хэлэлцэж дараах санал, дүгнэлтийн аль нэгийг гаргаж нэгдсэн хуралдаанд танилцуулна:</p> <p>89 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тайланг сонсох</p> <p>89.1.Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Гучин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт зааснаар Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Улсын Их Хуралд ажлаа хариуцна.</p> <p>91 дүгээр зүйл.Улсын Их Хурал тарах асуудлыг хэлэлцэх</p> <p>91.1.Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин хоёрдугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу Улсын Их Хурал бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх боломжгүй гэж Улсын Их Хурлын нийт гишүүний гуравны хоёроос доошгүй нь, эсхүл мөнхүү шалтгаанаар Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлын даргатай зөвшилцөж, Улсын Их Хурал</p>
--	--	--	--	---

				<p>нэгэн бүрэн эрхийн хугацаанаасаа өмнө тарах саналыг Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлнэ.</p> <p>92 дугаар зүйл.Ээлжит бус сонгууль товлон зарлах 92.1.Улсын Их Хурал өөрөө тарах шийдвэр гаргасан, эсхүл Монгол Улсын Ерөнхийлөгч Улсын Их Хурлыг тараах тухай шийдвэр гаргаснаас хойш 10 хоногийн дотор ээлжит бус сонгуулийг товлон зарлана.</p> <p>99 дүгээр зүйл.Ерөнхий сайдыг огцруулах асуудлыг хэлэлцэх 99.7.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд нэгдсэн хуралдаанд үг хэлж болно.</p> <p>100 дугаар зүйл.Ерөнхий сайдад тодорхой асуудлаар итгэл хүлээлгэх эсэх асуудлыг хэлэлцэх 100.6.Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, Ерөнхий сайд нэгдсэн хуралдаанд үг хэлж болно.</p>
--	--	--	--	--